

Cadran cultural

Periodic al Ansamblului Folcloric „Busuiocul“ din Bacău • Anul VI • Nr. 1 (29) • Ianuarie-februarie 2023

Petru Asimionescu – Geniul Eminescu (2016)

Dacă n-ar fi Eminescu*

Flori de tei îmi ning pe frunte
Dor din al său anotimp,
Slovele îmi cad cărunte
Mărturie peste timp.

Dacă n-ar fi Eminescu
Freamăt, codru și alean,
Lac, dorință, dor terestru
Floarea-ar fi albastră-n van.

Cât izvoarele mai plâng
Suspinând sub raza lunii,

Ne vor mângâia-ndelung
Plopii, teii și gorunii.

Eminescu e iubirea,
E Luceafăr țării sfinte,
Este însăși nemurirea,
Limbiile noastre-i e sorginte.

Mioara BACIU

* Premiul I la Festivalul Internațional de Creație Literară „Freamăt de Codru și de Ape“, ediția I, Slănic Moldova, 15-16 ianuarie 2023

Tricolorul călător

Inițiată de scriitorul și jurnalistul Victor Mihalache, manifestarea itinerantă **Unirea face Puterea – Tricolorul călător** a ajuns, luni 23 ianuarie 2023, și la Târgu Ocna, așezarea în care s-a retras, după abdicarea domnitorului A.I. Cuza, diplomatul Unirii Principatelor, scriitorul Costache Negri. Adus după un periplu prin județele Argeș, Dâmbovița, Buzău și Vrancea, drapelul lung de 100 de metri a fost preluat de zeci de elevi și purtat desfășurat de la Biserica Răducanu până la Primărie, animând Piațeta „C. Negri“, în care se află amplasat bustul ilustrului unionist. Tedeumul a fost urmat de mesajele delegaților din țară și din Republica Moldova, de „Hora Unirii“ și de un spectacol de cântece patriotice și muzică folk. (CSG)

Iubite Kogălnicene,

Iată ce ți-am făgăduit a-ți scrie:
Sînt mîhnit și spăriet de zadarnicia
rezultatelor parlamentarismului nos-
tru: o neconținută pierdere de timp în
lupte sterile, o perpetuă substituție a
individualității în locul treburilor pu-
bliche, o reciprocă înverșunare – în-
tr-un cuvînt, numai bătălie între par-
tizi, Dumnezeu mai știe în ce țel, dar
spre marea daună a țării.

Pe de altă parte, ca decurgere ve-
derată din o așa stare de lucruri, văd
asemene pe toți miniștrii cu pușca la
ochi, nemaiavînd timp a face alta
ceva decît, ca-n fața dușmanului, de
a se ocupa în contra interpelărilor și a
discuțiunilor de tot felul, care 9 părți
din 10 nu produc alt beneficiu decît
esersiciul unei retorice pline de flori,
negreșit, dar în roduri puțin producă-
toare.

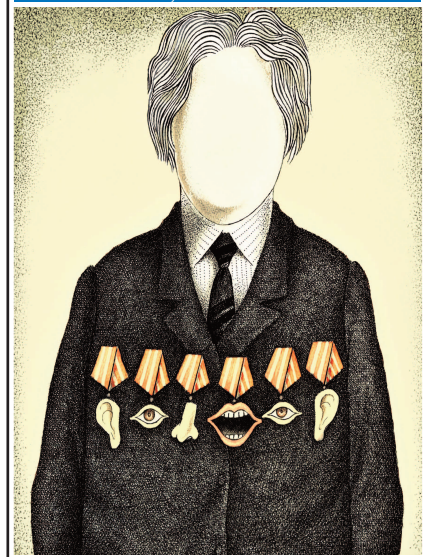
Ș-apoi încă pînă în ce epocă s-au
prelungit toate aceste, tocmai cînd,
mai mult decît totdeauna, ne sînt tre-
buitoare hărnicia și obșteasca înțele-
gire ca să întemeiem țara înlountru,
unde fiind într-însa uniți și vîrtoși, să
fim tari și dinafară. (...)

Costache NEGRI

Tg. Ocna, 8 febr. 1869

Scrieri, II, EPL, 1966, p. 198

Zâmbiți cu... CIOȘU

Cu Mara Paraschiv, la ceas aniversar

- La începutul lui ianuarie, dacă ne luăm după certificatul de naștere, ați adăugat încă un lustru existenței dumneavoastră. Cu ce gânduri ați pășit în noul an și în noua vârstă?

- Domnule Cornel Galben, înainte de toate cele ce se vor produce în parcursul discuției noastre, vă adresez un salut călduros, pentru că am pășit într-un nou an și vă mulțumesc pentru onoarea ce mi-o faceți prin acest interviu, la împlinirea unei vârste frumoase, la care nu m-am gândit că o să ajung vreodată. Având ca dată oficială a nașterii mele, 2 ianuarie 1938, după cum am scris într-una din cărțile mele, în „Dialog cu mine și Cealaltă“, cel mai greu e să vorbești despre tine. Mai întâi o să mă folosesc de cuvintele poetului Nichita Stănescu – „Eu nu sunt altceva, decât o pată de sânge care vorbește“ –, apoi prin cuvintele mele: Mulțumesc lui Dumnezeu că exist; că mi-a dat suflet și dor și gând; răs, zâmbet și plâns; ochi ca să pot vedea și să mă pot bucura; rațiune, speranță și vis; și inimă ca să pot iubi și să pot ierta! Fiecare se naște dintr-un motiv pe care nu-l știe. E un destin asupra căruia poți sau nu poți interveni. Motivul nașterii mele a fost Iubirea. M-am născut din Iubire ca, la rândul meu, să dăruiesc și eu altora. Într-un mod mai aparte, copiilor, familiei și celor dintr-un impas, care aveau nevoie. Mărturisesc, iar, că am avut parte de acest prea-plin al vieții, așa cum mi-am dorit. Da, cred că venirea mea pe Pământ a fost predestinare. Ca învățătoare și-apoi ca profesoară a fost șansa mea de a răspunde sentimentelor

prin sentimente. Cum? Scriindu-le cărți, mai întâi, copiilor. Prilej de a intra în inimile, în străfundurile lor sufletești, ca apoi, treptat, să trec la celelalte genuri de scriere. Referitor la vârstă, nu contează câți ani ai, ci ceea ce lași în urma ta generațiilor viitoare. Totul e să crezi în Tine. În ceea ce faci. Întorcându-mă la anii, mulți sau puțini, fiind nu numai îndrăgostită de literatură, ci având și experiența scrisului, mi-am propus să-mi găsesc Vindecarea prin Cuvânt, continuând cu alte scrieri, fiind convinsă că cineva, undeva, se va apleca asupra lor și le va da sau nu Girul pe care-l merită... Altfel, venirea mea pe Pământ ar fi fost inutilă.

- **Că nu a fost inutilă o știu deja toți cei ce au avut curiozitatea să vă urmărească evoluția de-a lungul celor opt decenii și jumătate. Din câte știu, „venirea“, cum o numiți, s-a produs însă la finalul anului precedent. Privind retrospectiv, cum e să te naști chiar în ziua în care s-a ivit pe lume Iisus?**

- De faptul că m-am născut în zorii zilei de 25 decembrie 1937, când lumina lua locul întunericului și lumea se afla în cea mai mare sărbătoare a creștinătății, nu am făcut caz niciodată, deși aș fi dorit să am ziua, de drept, în

acte. Fiind al treilea copil, nașterea a dublat bucuria sărbătorii. Tatăl meu, din fire foarte conștiincios, a mers la cei în drept să mă declare. Foarte ocupați, au refuzat, spunându-mi „că e păcat, Neculai, ca fata să aibă un an din câteva zile, vino după sărbători.“ Așa că am privilegiul să fiu înscrisă în registrul de nașteri la numărul 1, în anul următor: 2 ianuarie 1938. Dacă data de 25 a avut un rol în viața mea? Da, cred că da! Pe măsură ce creșteam, mi s-a întărit convingerea că, de-a lungul anilor, aflându-mă în fața unor praguri grele ale vieții, CINEVA îmi întindea, întotdeauna, o mână.

- **Deși, în parte, unele dintre acestea transpar și în paginile de carte, care dintre ele v-au adus mai aproape de cuvântul scris și care v-au marcat traiectul existențial?**

- Apropierea de cuvânt s-a produs din primii ani ai copilăriei. Nu are nimic cu data nașterii. Atunci, cuvintele nu trebuiau scrise, ci spuse și trăite. Cuvintele spuse de bunica, trăiau în mine. Aveau semnificație fiecare. Se așezau pe suflet și intrau în inimă. Nu erau gratuite. Nici prea scumpe. Fiecare avea valoarea lui. Cuvintele le găseam la masa de seară. La culcare ori dimineața la scolare. Eu le prindeam de mână, mă împrieteneam cu ele, apoi conversam în timp ce ne jucam sau făceam o treabă, de seama noastră. O parte din ele veneau la mine prin poveștile sau baladele ce mi le spunea bunica, atunci când oboseala pleca să se culce, la ea, în odaie și ne lăsa pe noi, amândouă, să ciorăvăm, verzi și

uscate. Cuvintele alergau spre mine când mergeam în pădure; urcam dealuri; beam apă din izvoare; vedeam bondari și fluturi zburând peste flori și ierburi; iepuri și arici luând-o la fugă; copaci aplecați de vânt; ploile picurând din norii groși; zăpezi în troiene jucându-se cu noi; Doamne, ce frumuseți erau în jurul meu! Când am crescut și mergeam la școală, traversând crânguri, izlazuri presărate cu oi, mă așezam în bancă și le scriam pe caiete sau tăblițe. Le așezam în propoziții și fraze, ca apoi să vină spre mine îmbrăcate în poveste, cu un Făt-Frumos, un zmeu!... Nici nu am știut când m-am îndrăgostit de tot ce mi se arăta. Deodată, m-a apucat un neastâmpăr și am început să le scriu. Nu trebuia să muncesc cu ele. Ne cunoșteam. Au trecut zile și nopți... ani și ani, iar eu în loc să mă cuprindă liniștea, mă învoldurez în ele și mă îndrăgostesc mereu și mereu, ajungând un viciu, greu de lăsat. Unii spun că am făcut bine, alții că așa și așa, dar până la urmă eu nu m-am putut lăsa, păcătuind și în ziua de azi.

- De la caiete la cartea tipărită, cât de lung a fost drumul?

- Drumul a fost lung. Cât adolescența. Venise peste noi *molima neagră*. Nu mai era timp nici să vezi ce este lângă tine. Timpul se răzvrătise. Ne întorcea spatele. Scrisul pe caiete era sporadic. Pe fugă. Singurul caiet compact, ținut sub pernă la internat a dispărut. Cu atâtea mutări. Frig de Siberie, cine știe? Mi-am dat seama târziu, după terminarea liceului. Nefiind primită la examenul de admitere la Facultatea de Filologie din Iași, întrucât conform directivelor partidului trebuia să provii din țărani săraci, altfel erai declarat dușman al poporului, am fost pedepsită după normele în vi-

goare. Aici, cred că a intervenit Destinul. Dumnezeu m-a privit îndeaproape și a hotărât că ajunge! Având examenul de bacalaureat (foarte rar, atunci), am putut fi încadrată în învățământ. Fiind apreciată de comisiile de inspec-tori, care verificau nivelul de cunoștințe al elevilor, m-au promovât ca profesor de limba și literatura română, mi-au încredințat și diverse funcții de răspundere și mi s-a permis să-mi continui și studiile necesare procesului de învățământ. Acesta a fost un pas foarte important pentru drumul ce-l aveam de urmat. Era perioada cea mai grea, când în România se construia socialismul, la sate și la orașe, în mod diferit. La sate începea colectivizarea agriculturii. Era nevoie de tineri care să se dăruiască acestui deziderat. Cei din învățământ, pe lângă orele de la clasă, erau obligați să fie prezenți printre oameni la nevoie și mai ales în sâmbete și duminici. Sarcina pentru convingerea țăranilor de a accepta să-și dea bunurile și pământul cooperativelor agricole, era o obligație. Nu o alegere. O muncă fără ore calculate, nici zile, nici nopți. A fost examenul și experiența vieții mele, la 18-24 ani, din care a rezultat, mai târziu, când intrasem din nou cu adevărat în literatură, romanul **Pecinginea**. Pentru că totdeauna am avut o dragoste mare pentru copii, trăind între ei, cu ei, le-am închinat primele scrieri în revista „Gânduri tinere“ a Școlii Nr. 10 din Bacău, imediat după '89. În același timp am apărut publicistic în revista „Catedra“, în 1992. De aici, ieșind din vârtejurile vieții impuse, începe eliberarea pentru suflet și pasiunea ce o aveam în mine, închisă în Scoica Timpului, neprieten!

- Ați scris cam în toate genurile, simțindu-vă deopotrivă bine atât în poezie, cât și în

proză. Fiind o oră de bilanț, care dintre cărțile publicate vă sunt mai aproape de suflet și care credeți că vor învinge timpul?

- Se spune că cei ce scriu sunt ziditori ai Cetății, iar o carte citită își trăiește autorul. Pentru mine, scrisul a fost sensul existenței. Puterea de a fi. De a mă privi. Nu poți să placi la fel tuturor. Omul este diferit și scrierile sale sunt diferite. În ceea ce privește opera mea, îmi păstrez o doză de optimism. Am pus prea mult suflet în ea. Am trăit și am simțit iubire. Dragoste. Diversitatea scrisului, stilul prin excelență poetic, ar avea un atu în plus pentru a deschide o carte. Din literatura pentru copii și tineret, contez pe majoritatea dintre ele, având cap de afiș **Sepia și elefantul, Scri-sori pentru Dimitria, Stejarul din poiană...!**, premiate național și internațional. Totdeauna copilul (Fiul lumii) s-a născut din poveste și crește prin poveste. Romanul **Pecinginea** – întinderea comunismului peste satul românesc – am curajul să sper la o ecranizare, dacă cei care vor urma vor să cunoască din traumele țăranului român. Nici romanul **Agonia păianjenului** nu-i mai prejos; lecția de viață și de moarte va emoționa cititorul, ca și romanul de eseuri **Povara tăcerii** („monologuri ale tăcerii, ale tăcerii dintre gânduri“). Contez pe tot ce am scris: volumul de poezie **Zbor de nălucă**, povestirile, basmele, prozele scurte, poemele în proză și, nu pe ultimul loc, cărțile inspirate din literatura japoneză: haiku, tanka, tanrenga, haibun... Îi invit pe toți cei care doresc să mă cunoască, să citească din cărțile mele. Nu vor regreta!

- În așteptarea noilor volume, să auzim numai de bine!

Cornel GALBEN

1973-2023

Aplauze pentru artiștii amatori băcăuani*

Un trofeu și mai multe satisfacții

Când admirați frumusețea dansului și cântecului popular românesc, când simțiți ritmul jocului, undeva în adâncul sufletului și vă imaginați un colț de țară, cu frumusețile și tradițiile lui, gândiți-vă la cei care vă aduc pe scenă minunatele comori ale artei noastre populare. Și, tot atunci, încercați să citiți pe chipurile artiștilor amatori, printre zâmbetele bucuriei, oboseala repetițiilor, a orelor lungi de muncă în folosul frumuseții și autenticului.

O astfel de formație, sau mai bine zis, ansamblul folcloric „Busuiocul“, aparținând căminului cultural Corbasca, ne-a adus recent o satisfacție rară: cucerirea „Marelui trofeu“ în cadrul cunoscutului „Festival folcloric vrâncean“. Din 15 formații participante reprezentând tot atâtea județe, corbăștenii au fost cei mai buni. Și aceasta alături de reprezentanți cu tradiție la concursurile naționale.

I-am văzut, recent, pe laureați la repetiție, la numai o zi după cucerirea trofeului. Se muncea cu sârguință de dimineața

până seara. Aici, pe scena de repetiție se pregătește un turneu pe litoral și cum în joc se află faima județului nostru, toți se străduiesc să ne reprezinte cu cinste. Alături de dansatori, Constantin Donea, directorul Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă.

- Cu ce gânduri v-ați întors din vatra vrânceană tovarășe Donea?

- Gândul meu se numește: satisfacție deplină. Recunoașterea formației băcăuane, drept cea mai bună este un merit de necontestat. Nu trebuie uitat că am concurat alături de ansambluri de prestigiu, multe dintre ele laureate ale festivalurilor naționale sau internaționale de folclor. Cine nu cunoaște dansurile de la Năruja, măștile de la Nereju, fluierașii de la Paltinu, (toate din județul Vrancea), dansurile doljene sau cele de la Fundu Moldovei, călușul din Mehedinți (excelent reprezentate în concurs).

- Care au fost totuși argumentele succesului băcăuan?

- În primul rând autentici-

tatea. Soliștii noștri au dispus de un repertoriu inedit, necântat încă pe nici o scenă de concurs, melodiile tarafului de asemenea, iar suita de datini și obiceiuri este, prin însăși natura ei, specifică. Folclorul trebuie înțeles, acum, nu ca spectacol în sine, ci ca forță comunicativă și expresivă. Or, aici, autenticul are cuvântul cel mai greu de spus.

- Repetițiile, de acum, au, probabil, un obiectiv apropiat și așteptat, desigur, cu emoție.

- Da, este vorba de un turneu de 7 zile pe litoral, (20-27 august), turneu pe care-l pregătim minuțios, mai ales că suntem, o echipă relativ nou formată. 76 de membri. Dintre aceștia 50 sunt din comuna Corbasca, ceilalți completând o formulă necesară prezentării cu succes în concurs și aparținând diferitelor formații artistice din județ. Oricum, putem spune că suntem un ansamblu bine încheșat și vom face o impresie bună pe scenele celui de-al 9-lea Festival folcloric de pe litoral.

*

Optimismul îl încercăm și noi mai ales văzând evoluția în scenă a ansamblului în întregul său și cunoscând resursele acestor inimoși artiști amatori.

Dan PETRE
Steagul roșu, 1 august 1973

* Începând cu acest număr vom readuce în atenția cititorilor o parte dintre articolele dedicate Ansamblului „Busuiocul“, marcând astfel a 50-a aniversare.

Aplauze pentru... Ansamblul folcloric „Busuiocul“ al căminului cultural din Corbasca

Trecând apele line ale Siretului, coborând și urcând dealurile domoale, peste care frunzele ruginite ale toamnei au așternut covoare de uitare, descoperi dintr-o dată, ascunse privirii de coamele împădurite, primele case din comuna risipită, cu dărnicie, de-a lungul văii. Corbasca, căci despre această așezare este vorba, a devenit cunoscută, de câțiva ani încoace, prin perseverența mișcării artistice, desfășurată sub îndrumarea căminului cultural, fiind una din prezențele așteptate cu interes la oricare manifestări folclorice, județene sau naționale.

De multă vreme existau aici formații artistice reprezentând majoritatea genurilor artei populare. Tot de multă vreme oamenii aduceau cu ei pe scenele de concurs pasiune și talent, iar de acolo se întorceau cu trofee. Primăvara aceasta a adus însă pe plaiurile corbăștene suflarea caldă a parfumului de floare, dar și ideea reunirii tuturor artiștilor amatori într-un singur ansamblu folcloric. Și cum entuziasmul face casă bună cu priceperea și perseverența, în mai puțin de două luni tânărul colectiv aducea de la Focșani „Trofeul“ Festivalului folcloric vrânean. Până a nu se desmetici bine neîncrezătorii, iată că în palmaresul ansamblului se înscrie și premiul II la Festivalul „Cântă de răsună lunca“, desfășurat la Tecuci.

Au venit apoi zilele bucuriei, ale împlinirii, dar au ținut mai puțin de cât era firesc, dată fiind apropierea zilei când formațiile trebuiau să plece într-un îndelungat turneu pe litoral. „Busuiocul“ s-a mutat de pe scena căminului cultural pe scena Teatrului de vară din Bacău, iar repetițiile și-au reluat cursul alert. Așa am cunoscut de fapt ansamblul, în întregime, într-una din zilele de arșiță încăpățanată când aburii asfaltului îți încolăceau șurpuiitor picioarele grele, iar apa își picura cu lenevie stropii molatici de-a lungul peluzelor. Și totuși, pe scena amintită,

cântecul și jocul își adunau frumusețea „Zi de vară, până-n sară“.

Repertoriul rămâne punctul de reper nr. 1 pentru orice ansamblu, iar de modul în care este valorificat depinde, în covârșitoare măsură, succesul. Adunate din zestrea folclorică a zonelor de tradiție din județ, cântecele de dragoste și dor sau piesele instrumentale, din care nu lipsesc „hora“, „bătutele“ și „corăgheștile“, au adus culoare și specific întregului spectacol. Datinile și obiceiurile, caracteristice locului, au urcat în scenă odată cu „mascații“, „căluții“ și „căprițele“ oferind un neașteptat prilej de reîntâlnire

1973-2023

cu o zestre artistică milenară, purtată din generație în generație cu aceeași mândrie și vigoare.

Dansurile rămân, totuși, elementul cel mai dinamic, iar în zona folclorică amintită ele au moștenit însușiri particulare: jocul este, în totalitate, purtat de „perechi“, bătaia „la podea“ se face cu toată talpa și se distinge prin varietatea ritmică a pașilor sincopați. Dintre cele mai frumoase jocuri amintim: bătuta de la Băcioi, bătuta și sârba de la Parincea, sârba și hora de la Corbasca, dansurile de pe valea Siretului, dansurile ciobănești etc.

Reveniți de pe litoral, unde au fost aplaudați îndelung, pe scenele din Constanța, Mamaia, Eforie Nord, Costinești, Mangalia, gândurile artiștilor amatori s-au îndreptat către următoarea confruntare, „Toamna muzicală băcăuană“. Dar nu numai gândurile de speranță și-au urmat

cursul lor, ci și orele de repetiție până noaptea târziu (să nu uităm că a existat și o competiție agricolă în tot acest timp). Cei mai mulți dintre cititori au văzut desigur ansamblul folcloric „Busuiocul“ cu prilejul concursului amintit și aplauzele lor au răsplătit de bună seamă frumoasa evoluție a întregului colectiv. Satisfacții? Mai multe: premiul I acordat tarafului, două premii II obținute la categoria ansambluri folclorice și ansambluri de cântece și dansuri și premiul III solistului instrumentist Vasile Bortă.

Aici se oprește, de fapt, palmaresul foarte tânărului ansamblu folcloric din comuna Corbasca, dar nu aici se opresc gândurile de viitor ale artiștilor amatori.

Întotdeauna rămâne pentru ultimele rânduri spațiul consacrat celor care au ajutat din spatele cortinei la obținerea marilor succese. Emanoil Nistor – directorul căminului cultural și Vasile Petrache, secretarul comitetului comunal de partid sunt cei doi animatori entuziaști ai mișcării artistice locale, oamenii care au trăit cu ardore fiecare succes sau necaz, fiecare împlinire sau fiecare neajuns al artiștilor amatori. Dar la fel de „pasibili“ de felicitări sunt și metodiștii Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, instituție care a acordat, cu generozitate și competență, sprijinul de care avea nevoie ansamblul încă de la constituire.

Poate cea mai deplină satisfacție au trăit-o, cu toții: animatori, artiști și admiratori atunci când una dintre emisiunile TV „Vetre folclorice“ a consacrat, un larg spațiu filmat ansamblul folcloric „Busuiocul“, realmente un reprezentant de frunte al mișcării culturii de masă din județul Bacău.

Dan PETRE
Steagul roșu, 21 noiembrie 1973

Alexandru Surdu despre relația dintre poezie, istorie și filozofie la Eminescu

Studiul lui Alexandru Surdu, cu titlul *Poezie, istorie și filozofie la Mihai Eminescu*, a apărut, mai întâi, în revista „Caiete critice”, nr. 12 din 2003. Ulterior, textul acestui studiu a apărut în volumul „Mărturiile anamnezei”, Editura Paideia, București, 2004. Iar în anul 2020, studiul este cuprins în volumul „Eminescu și filozofia”, la Editura Ardealul din Târgu Mureș.

O primă sugestie asupra acestui studiu vine de la faptul că este trecut prin lucrarea „Mărturiile anamnezei”, despre care autorul scrie: „«Mărturia mea este adevărată, zice Mântuitorul, căci eu știu de unde vin și unde mă duc». Nouă ne-au fost date istoria și filosofia, prin care să ne reamintim de noi înșine. O istorie și o gândire filosofică multimilenară, pe firul cărora putem să mergem până spre începuturile lumii. Și trebuie s-o facem pentru a fi cu adevărat ceea ce suntem, căci este nevoie să știm, în felul nostru, «de unde am venit», spre a putea mărturisi, printr-o anamneză colectivă, printr-o readucere aminte, și despre ce este posibil să fim. Și dacă nu am venit ca alții, de pe unde i-au adus vânturile pustiei, este demnă de crezare mărturia noastră, că locul nostru a fost și va rămâne aici, chiar dacă fiecare dintre noi, la vremea convenită, se va retrage spre tărâmurile dincolo, mai bune sau mai rele, după faptele și gândurile sale” („*Mărturiile anamnezei*”, p. 7). Iar mai apoi, cu mare îndreptățire, autorul adaugă: „Dar nimeni altul n-a reușit, mai bine decât Mihai Eminescu, să facă legătura, și s-o exprime mai frumos, între istorie, filozofie și creația poetică. El însuși se considera un fel de reprezentant al trecutului în-

depărtat, al prezentului și al viitorului acestei țări, căci credea în posibilitatea contopirii acestora într-un individ. Fiecare dintre noi suntem o astfel de contopire, dar o conștientizăm în măsuri diferite și numai puțini dintre noi suntem în stare să aducem mărturii artistice «de tăria parfumurilor sale»” (*Idem*, p. 11).

Revenind, studiul lui Alexandru Surdu este situat în raport de complementaritate față de viziunea lui Constantin Noica. Deși acești doi mari gânditori au colaborat eficient la editarea traducerii eminesciene din celebra lucrare kantiană, *Critica rațiunii pure*, prin publicarea volumului *Mihai Eminescu, Lecturi kantiene*, între C. Noica și Al. Surdu există foarte multe punți de legătură, dar există și nuanțe care îi separă, inclusiv în aprecierea creației lui Eminescu. C. Noica, care a fost mai puțin răzvrătit, s-a dovedit mult mai profund și mai îngăduitor cu modul eminescian de înțelegere a relației dintre poezie și filozofie. Iată ce a înțeles filosoful de la Păltiniș despre viziunea lui Eminescu: „E o altă întâlnire cu poezia, după cum e o altă întâlnire cu gândul filosofic. Ceva neverosimil, ca viața, ca miracolul creației, îți stă înaintea, în mijlocul molozului și mizeriei de a fi om. Atunci pornești orbește prin toate caietele în căutarea neștiutului Eminescu” (*Introducere la miracolul eminescian*, p. 15). Altfel spus, Noica a înțeles că originalitatea lui Eminescu derivă din modul în care a soluționat compatibilitatea dintre poezie și filozofie, precum și cea dintre filozofie și poezie. Convingerea mea este că Eminescu nici nu se putea întâlni separat cu poezia și, separat cu gândul filosofic, întrucât nu le putea separa și nici nu găsea necesar să le separe, împotriva firii lui. Eminescu a preferat să meargă pe calea lui, acompaniat de o poezie cu încărcătură filosofică și de o filozofie fragmentară și poetică. Și astfel, prin poezie și filozofie a înțeles și a interpretat istoria națională și universală în felul său.

Desigur că toate aceste aspecte au fost cunoscute și de Al. Surdu. El însă era mult mai apropiat de logică și de filosofia sistemică, păstrându-se mai la distanță față de viziunea eminesciană. În acest sens,

Al. Surdu notează: „Apariția, în *Opere*, vol. XV, a mult discutatului *Fragmentarium* al lui Mihai Eminescu (Editura Academiei Române, București, 1993) ne-a liniștit oarecum, oferindu-ne într-o formă «ordonată» mulțimea de însemnări «haotice» ale poetului” (*Eminescu și filozofia*, p. 187). După care adaugă: „Constantin Noica nu ar fi fost de acord cu această «ordonare», el găsim farmecul eminescian tocmai în amestecul însemnărilor într-un fel de cosmos original, din care s-a născut Universul poetului, așa cum îl știm, dar din care se puteau naște atâtea alte lumi sau tărâmurile ale culturii, în care a și trăit Eminescu în felul său miraculos, teleportându-se grăbit dintr-unul într-altul și chiar lăsându-ne impresia putinței de a trăi în universuri paralele. Succesiunea și trecerea nefiind decât iluzia neputinței de a reda prin scrieri simultaneitatea trăirilor pe care le-a avut «omul acesta deplin al culturii românești» într-o viață atât de scurtă. În Caietele sale întâlnim, într-adevăr, acea «lume încremenită în toate frumusețile ei» în care «trecerea și nașterea, ivirea și pieirea sunt numai o părere»” (*Idem*, p. 187-188).

Pe de altă parte, Noica, mult mai apropiat de felul în care Eminescu rezolvase relația poeziei cu filozofia, face și următoarea subliniere: „Ne-am deprins prea mult a vedea în el poetul, fără omul de cultură din el, sau alteori omul de cultură liberă, aproape improvizată, fără dăruirea către cultura organizată. Din cele 44 caiete-manuscrite rămase de la el se poate vedea – în ciuda informului și aproximativul unor notații făcute pentru sine, de cineva între 19 și 33 de ani – câtă deschidere și râvnă avea Eminescu pentru munca de specialitate, fie că e vorba de filosofie ori istorie, de economie ori filologie” (p. 281).

Revenind, încă o dată, la studiul lui Alexandru Surdu, se observă o aplecare mai insistentă asupra concepției privind istoria decât asupra filozofiei lui Eminescu. Cred că este evident faptul că nu insist ca impresia mea să fie absolutizată. Dar nici nu pot să mă prefac că nu văd faptul că problematica este abordată în perspectiva unei mai autentice metode

științifice. Nuanțând cumva poziția lui Noica, Al. Surdu notează: „Dar nu putem să rămânem doar la această imagine a întregului difuz al unei opere. Cum nu putem rămâne numai cu impresia ansamblului statuar de la Târgu Jiu, ci suntem chiar nevoiți să trecem și să zăbovim la fiecare monument în parte. Important este aici să nu uităm întregul sau, și mai bine, să vedem întregul în fiecare dintre părțile sale” (*Eminescu și filosofia*, p. 188-189).

Consecvent convingerii sale, Al. Surdu adaugă: „În afara considerațiilor filosofice despre timp și eternitate, era firesc și interesul poetului pentru desfășurarea timpului” (*Idem*, p. 189). În acest sens el apelează la mitologie: „Să mai spunem că, pentru fuiorul de lână, avem și denumirea de «caier» și gândul ne duce la Kairos, fratele lui Kronos. Ambii erau fiii eternității, ai lui Aion, cum zice E. Moutsopoulos, dar Kronos era timpul cosmic neschimbător, «nemuritor și rece», pe când Kairos era timpul în desfășurarea lui terestră, caierul timpului, din care iese firul tors și depănat, dar uneori și încăierat” (*Idem*, p. 189).

În mod firesc, adică fără a contrazice pe cineva, Al. Surdu subliniază că „În poezia lui Eminescu întâlnim ambele semnificații ale timpului. Cu referință la timpul individual, poetul prețuiește eternitatea rece, pe care o caută chiar și în brațele înmărmurite ale iubitei. Dar eul singur este o abstracție. Este visul unei lumi eterne. Pe când cea adevărată este un «complex de euri», este națiunea. «Fără națiunea mea nu e lume» va zice Eminescu. Dar națiunea este trecutul, prezentul și viitorul ei. Națiunea este istorie” (*Idem*, p. 190).

Pentru a-și susține sublinierea, autorul evocă și poziția lui Titu Maiorescu. „Titu Maiorescu observase că poeziile lui Eminescu au ceva deosebit față de toate ale celorlalți și se referea la încărcătura lor filosofică. Dar ele mai au ceva: încărcătura caierului din care au fost depănate. Încărcătura lor de trecut, prezent și viitor ale nației române, de istoria noastră materială și spirituală, de simțămintele noastre cele mai tainice, cărora numai el a știut să le dea «mândra glăsuire», identificându-se cu ele” (*Idem*, p. 190). Mai departe, Al. Surdu pledează pentru ideea că în creația poetică eminesciană se întâlnește la fie-

care pas istorie și filozofie. În această ordine. Convingerea mea este că mai multă dreptate are Maiorescu.

Este adevărat că și Al. Surdu are în vedere că filosofia eminesciană „nu se confundă cu vreun sistem oarecare de concepte rigide, dar nici cu lucrul acela de prisos, al trâncănelii eseistice, pe care «îl face dracul, când n-are nici o treabă»” (*Idem*, p. 191). Dar el crede că mult mai importantă este istoria, întrucât nu este vorba „despre o istorie simplă, despre date și evenimente, despre «istoria-necrolog»... Este o istorie vie, dialectico-speculativă, în care prezentul este trecutul, iar acestea împreună «sunt pedestalul viitorului». Este motivul pentru care poezia lui Eminescu a rămas ceva plăcut și va rămâne pentru noi ceva. Ceva acesta nedeterminat, care, numai la români, are forma prescurtată a viitorului *ce va fi, când va fi și unde va fi*... Dar istoria, în viziunea lui Eminescu, nu este numai a timpului, ci mai ales a gândurilor și a sentimentelor. În poezie nu ne interesează numai ce făceau dacii sau voievozii, ci cum gândeau, ce simțeau, cum și cui se rugau. Și aceasta pentru a ști cum să le facem eventual și noi” (*Idem*, p. 191-192). În încheierea studiului său, autorul formulează următoarea întrebare: „Este aceasta o concepție despre istorie? Dar despre istoria cui? «Istoria este voință și nu teorie», zice poetul. Istoria noastră este voința noastră, a celor care am fost și care suntem. Trebuia să vină cineva, care o cunoștea mai bine decât noi toți, care se «confunda» cu ea ca să ne-o spună. Un dătător de seamă, un semădău al ceea ce a fost mai bun și mai frumos în caierul timpului nostru. Eminescu” (*Idem*, p. 197).

Până aici, cred că Al. Surdu nu spune nimic nou în legătură cu viziunea eminesciană asupra istoriei. Aceste aspecte au fost evidențiate cu mult înainte de către alți cercetători. Cercetători care au înțeles că Eminescu avea o asemenea viziune asupra istoriei tocmai pentru că a înțeles să creeze poetic-filosofic. Adevăr pe care Alexandru Surdu încearcă să-l ascundă.

Important este să mai vedem, încă o dată, ce scria Eminescu în manuscrisul 2258, fila 114: „Reprezentăția este un ghem absolut unul și dat simultan. Răsfirarea acestui ghem simultan e timpul și – experiența. Sau și

un fuior, din care toarcem firul timpului, văzând numai astfel ce conține. Din nefericire atât torsul cât și fuiorul țin întruna. Cine poate privi fuiorul abstrăgând dela tors are predispoziție filosofică”. Și ce spunea Constantin Noica despre această consemnare eminesciană: „Interpretarea aceasta... vine să arate că timpul este cu adevărat activ în a face țesătura lumii. Ai putea crede că pentru Eminescu timpul este întreg scos din reprezentăție. Dar acel «din nefericire atât torsul cât și fuiorul țin întruna» vine să arate că nu reprezentăția omului hotărăște de timp, ci ea însăși stă sub legea timpului. Iar filosofia înseamnă, pentru el, a putea privi timpul în transcendent și nu în real” (*Introducere la miracolul eminescian*, p. 287).

Și să vedem ce scriu și alți doi istorici: „A iubi pe Eminescu, a-l respecta, a-l admira și a-l recomanda contemporanilor ca îndreptariu, aceasta cuprinde în sine și altă datorie, anume datoria de a gândi și de a scrie ca el. A gândi ca el, aceasta înseamnă a gândi potrivit cu tradiția, înseamnă a gândi potrivit cu cugetarea europeană, înseamnă a gândi potrivit cu misiunea deosebită pe care o are națiunea noastră și care nu se poate confunda cu misiunea altor națiuni pe care am putea să le imităm. A sărbători pe Eminescu, aceasta cuprinde datoria de a trăi o viață ca a lui: viața unui om care nu s-a vândut nimănui, care nu s-a folosit nici de munca, nici de sprijinul altuia, care s-a oferit jertfă întreagă pentru poporul său. Aceasta înseamnă acceptarea, fără un cuvânt de protestare, a muceniciei absolute” (N. Iorga, *Eminescu*, Editura Junimea, Iași, 1981, p. 318-319). „Fascinant e că oriunde ne-am plasa lectura, în orice segment al ei, opera lui Eminescu ne obligă să luăm act de problemele noastre esențiale, fie acestea din trecut sau din prezent, probleme ce ne îndreaptă implacabil spre noi înșine” (Alexandru Zub, *Eminescu. Glose istorico-culturale*, Editura Enciclopedică, „Gheorghe Asachi”, Chișinău, 1994, coperta IV). Explicația? Toată creația eminesciană, inclusiv viziunea asupra istoriei, este poetic-filosofică. Cine nu acceptă acest adevăr se mulțumește cu puțin. Iar Eminescu rămâne același creator genial, un miracol al spiritualității românești.

Ștefan MUNTEANU

Festivalul Internațional de Creație Literară „Freamăt de Codru și Ape“

Ziua Culturii Naționale a transformat stațiunea Slănic Moldova într-o veritabilă capitală a poeziei românești de pe cele două maluri ale Prutului, zeci de creatori sosind aici pentru a-l cinsti pe Eminescu și a înnobila poezia, dar și pentru a readuce în atenție numeroase alte valori ivite de-a lungul veacurilor pe străbunele noastre meleaguri.

Salutați de primarul Gheorghe Baciu și de poeta Ionica Bandrabur, inițiatorii primei ediții a Festivalului Internațional de Creație Literară „Freamăt de Codru și Ape“, oaspeții au asistat apoi la lucrările simpozionului *Dor de Eminescu*, în cadrul căruia eminescologul Ștefan Munteanu a divagat pe marginea temei „Filosofia și Eminescu“, prof.univ.dr. Mircea Ilinca a demonstrat în ce constă „Lipsa lui Eminescu“, jurnalistul Romulus Dan Busnea ne-a amintit de „Eminescu, jurnalistul“, iar colecționarul Vilică Munteanu ni l-a înfățișat pe „Eminescu în medalii și gravuri“. Pe marginea temei au mai intervenit scriitorii Dumitru Brăneanu, Firiță Carp, Petre Isachi, George Călin, Viorel Savin, Roxelana Radu, Dumitru Alexandru și Cornel Galben, alocațiunile lor fiind întregite de momentele muzicale și de recitări susținute de cantautorul Florin Țuțuiianu, elevele Delia Andreea Racu, Ștefania Budău-Preda, Anelisse Rușinoiu și de poetul Dumitru Pantelemon.

Dacă în pauză, cei prezenți au vizionat expoziția de pictură a poetei-plastician Ionica Bandrabur și prețioasa expo-

ziție de medalii și gravuri eminesciene a arhivistului Vilică Munteanu, partea doua a zilei de 15 ianuarie a fost consacrată celor 80 de poeți înscriși la prima ediție a Festivalului Internațional de Creație Literară „Freamăt de Codru și Ape“, competiție jurizată de scriitorii Cornel Galben și Alexandru Dumitru, profesoara Adina Mitroiu și jurnalistul Romulus Dan Busnea, care au prezentat, rând pe rând, dificultățile și satisfacțiile generate de lectura poemelor trimise de participanți. Fericiții câștigători remarcați de aceștia sunt, în ordine, Lăcrămioara Teodorescu (Odobești) - Trofeul „Freamăt de Codru și Ape“; Mioara Baciu (Galați) - Premiul I; Gabriel Constantin (Tulcea) - Premiul al II-lea; Tinca Tamaș (Bacău) - Premiul al III-lea; Ștefan Doroftei Doimaneanu (București) și Aliona Spătaru (Edineț, Republica Moldova) - Mențiunea I; Limona Rusu (Suceava), Grațiana Cristina Hergheliegiu (Fetești - Suceava) și Mirela Minuța Alexa (Arad) - Mențiunea a II-a; Ionel Alexa (Arad) - Mențiunea a III-a; Girel Barbu (Buzău) - Premiul „Valeriu Filimon“; Geta Lipovanciu (Chișinău) - Premiul „Romulus C. Busnea“; Gheorghe Varganici (Fălticeni) - Premiul Juriului; Theodora Cristina Jirlăianu (Brăila) - Premiul pentru cea mai frumoasă creație. S-au acordat, de asemenea, cinci premii speciale oferite de partenerii Festivalului, revistele „13 Plus“ - Limona Rusu (Suceava), „Cadran cultural“ - Lidia Grosu (Chișinău), „Apollon“ - Marilena Răghinaru (Buzău), „Armonii Culturale“ - Si-

biana Mirela Antoche (Brăila) și editura omonimă - Maria Tomița Corini (Chișinău).

Deși „speriați“ de procesul-verbal întocmit și citit la final de umoristul Ioan Moisă, gazdele și oaspeții au revenit pe 16 ianuarie în ospitaliera sală „Amfitreatu“ a Complexului Hotelier „Panoramic“, de data aceasta pentru a participa la „Lecția de Poezie“, coordonată de scriitorul George Călin, președintele Societății Culturale „Apollon“ din București. După ce Ionica Bandrabur și primarul Gheorghe Baciu au salutat și anunțat prezența noilor veniți, au fost abordate cele două teme incluse în program – *Poezia eminesciană și Școala de ieri și de azi* –, protagoniști fiind de data aceasta Sibiana Mirela Antoche, Vasilica Mitrea, Adina Mitroiu, Romulus Dan Busnea, dar și Lidia Grosu, Petre Isachi, Dana Unguru, Laurențiu Turcu (cel ce și-a lansat și volumul *cuvinte din lacrimi...*), Mihai Botez, Maria Secară, care s-au implicat în dezbateri. Nu au lipsit recitalurile de poezie din creația proprie (Limona Rusu, Tinca Tamaș, Olga Grigorov, Dumitru Pantelemon, Andreea Mădălina Miron, Marilena Răghinaru, Lăcrămioara Teodorescu, Paulina Georgescu, Maria Tomița Corini, Vasile Bele, Octavian Dospinescu, Mioara Baciu, Elvira Răceală, Theodora Jirlăianu), cele actoricești (Ionuț Preda) și cele muzicale (Florin Țuțuiianu, Angela Sipoș, Geta Lipovanciu), iar răsfirată între ele prezența consistentă a elevilor de la Colegiul Național „Dimitrie Cantemir“ din Onești, școlile gimnaziale Nr. 1 Slănic Moldova, Nr. 2 Cireșoia și „George Călinescu“ Onești. Remarcăm originala interpretare dată poemului *Luceafărul* de liceenii Alexandru Andrieș, Elena Celistina Mitroiu, Robert Mihai Straton și Mihai Tudor Bordeianu, piesele muzicale interpretate de acesta din urmă, Andra Maria Birtea, Marta Condrea și Ștefania Preda-Budău, poeziile recitate de Maria Chirilă, Eliza Ioana Avădanei și Adelina Maria Ignat, încercările poetice aparținând Karinei Doriană Alexe și Sarei Irina Boeru. O lecție minunată de poezie!

G.C. SIMION

Scriitorul Radu Cârnecki

N. 14 februarie 1928, în satul Valea lui Lal, comuna Pardoși, județul Râmnicu Sărat (azi, Buzău) – m. 8 decembrie 2017, la București. **Poet, traducător, publicist, silvicultor, redactor, editor.** Fiul Dochiei-Stanca și al lui Nicolae Cârnecki, țărani moșneni, și-a început studiile la Școala Mărgăritărești (1935-1942) și le-a continuat la Liceul „Regele Ferdinand“ din Râmnicu Sărat (1942-1948). Visând să devină aviator, s-a înscris la Școala de Ofițeri de aviație, dar după două-trei luni de Academie Militară, a dat bir cu fugiții, neadaptându-se cu disciplina cazonă. A reușit apoi la examenul de admitere la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității București, unde l-a avut profesor pe George Călinescu, însă în același an s-a mutat la Politehnică și, în 1949, la Facultatea de Silvicultură din Câmpulung Moldovenesc, luându-și licența în 1954, la Brașov, unde fusese redirecționată instituția. Prin repartitie, face un stagiu de câteva săptămâni, ca inginer silvic, la Ocolul Silvic Noua din Brașov, după care se transferă pe un post de cercetător la Stațiunea de Cercetări și Experimentări Silvice Hemeiși, județul Bacău, și, în același an 1954, devine inginer-șef la Ocolul Silvic Fântânele. Cum începuse să aibă preocupări literare încă din anii studenției, când a și debutat în coloanele ziarului sucevean **Zori noi** (1950, în aceeași pagină cu Nicolae Labiș) și a fost inclus în **Antologia poeziei românești de la începuturi și până azi** (Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1954), în 1958 renunță la profesie, dedicându-se în exclusivitate culturii. E numit director al Casei Regionale a Creației Populare Bacău (1958-1960), președinte al Comitetului Regional de Cultură și Artă Bacău (1960-1964), iar în august 1964 devine primul redactor-șef al revistei **Ateneu**, a cărei nouă serie a fondat-o împreună cu alți tineri scriitori băcăuani, între care îi amintim pe Sergiu Adam, George Bălăiță, Ovidiu Genaru, Mihail Sabin, Vlad Sorianu. În această etapă a „începuturilor și acumulărilor”, cum a numit-o într-un interviu, a fost ferventul majorității ac-

țiunilor culturale din zonă, editând volumele colective **Plaiurile Bistriței** (1956, 1958), **Imn în mers** (1963), **Colocviu liric** (1964), **Pagini literare** (1964), organizând Consfăruirea cercurilor literare din Moldova (1963), luptând pentru înființarea Casei Memoriale „George Bacovia“ și amplasarea statuii Poetului în centrul orașului, inițind premiile revistei **Ateneu** și Festivalul Literar-Artistic „George Bacovia“, la care au participat sute de scriitori din întreaga țară. Până în 1972, când a devenit secretar al Uniunii Scriitorilor, a publicat nu mai puțin de opt cărți, debutând editorial în 1963, în colecția „Luceafărul“ a Editurii pentru Literatură, cu volumul de poezie **Noi și Soarele**, și încredințând apoi tiparului: **Orgă și iarbă** (idem, 1966), **Umbra femeii** (Editura Tineretului, București, 1968), **Iarba verde, acasă** (Editura pentru Literatură, București, 1968), **Centaur îndrăgostit** (idem, 1969), **Grădina în formă de vis** (Editura Cartea Românească, București, 1970), **Cântând dintr-un arbore** (Editura Junimea, Iași, 1971), distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor, **Oracol deschis** (Editura Eminescu, București, 1971). La acestea se adaugă volumul de traduceri din creația lui Léopold Sédar Senghor, **Jertfe negre** (Editura pentru Literatură Universală, București, 1969), care va fi reeditată, într-o ediție bilingvă, de către Editura Univers (București, 1976). La încheierea mandatului de la Uniunea Scriitorilor se transferă în redacția revistei

Contemporanul, mai întâi ca publicist comentator, apoi ca șef al Secției de Cultură și Artă (1976-1990), continuându-și misiunea de promotor al valorilor culturii naționale și universale și participând la o suită de manifestări ale scriitorilor, organizate atât în țară, cât și peste hotare. Aceasta debutase, de altfel, încă din 1957, când a participat la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Moscova, și a inclus, între altele, Congresul Mondial al Federației Internaționale a Jurnaliștilor și Scriitorilor din Turism (Tel Aviv), „Serile de Poezie“ de la Struga, unde este aplaudat și premiat pentru poemul **Psalmii lui Zamolxe**, Întâlnirea internațională „Scriitorii și Pacea“ de la Porto Rož, Comemorarea „600 de ani de la moartea lui Francesco Petrarca“ (Padova), Aniversarea „100 de ani de la nașterea poetului Ady Endre“ (Budapesta), Sărbătorirea UNESCO a lui L. S. Senghor (Dakar), Conferința Scriitorilor Afro-Asiatici (Adis-Abeba), Festivalul European de Poezie de la Louvain. În toată această perioadă a fost o prezență nelipsită în paginile revistelor **Ateneu**, **Astra**, **Cronica**, **Contemporanul**, **Convorbiri literare**, **Cronica**, **Familia**, **Luceafărul**, **Ramuri**, **România literară**, **Tomis**, **Tribuna**, **Vatra**, la Radio și Televiziune, iar în anii din urmă la **Bucureștii literare și artistice**, **Oglinda literară**, **Cetatea culturală**, **Bucovina literară**, **Pro Saeculum**, **Salonul literar**, **Spații culturale** (unde a fost și director onorific), **Vitraliu**, **Actualitatea literară**, **Plumb**, **13 Plus**, **Litere** (unde figurează ca senior editor), ș.a., întregindu-și concomitent opera cu alte volume originale - **Cântarea cântărilor** (Editura Cartea Românească, 1973), **Banchetul** (Editura Dacia, 1973), **Horă de vulturi** (Editura Militară, 1974), **Heraldica iubirii** (Editura Eminescu, 1975), **Nobila stirpe** (Editura Cartea Românească, 1976), **Hora anotimpurilor** (Editura Ion Creangă, 1977), **Temerile lui Orfeu** (Editura Cartea Românească, 1978), Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române, **Un spațiu de dor** (Editura Albatros, 1980), Ca

muntele-n amiază (Editura Militară, 1981), **Timpul judecător** (Editura Eminescu, 1982), **Sonete** (Editura Cartea Românească, 1983), **Pasărea de cenușă** (idem, 1986), Premiul I al Festivalului Național „Cântarea României”, **Clipa eternă** (Editura Eminescu, 1988) – sau de traduceri: **Extazul morții** de Srecko Kosovel (Editura Univers, 1975), **Poeme** de Kahlil Gibran (Editura Albatros, 1983), **De la negritudine la civilizația universului** de L. S. Senghor (Editura Univers, 1986). Chiar dacă în 1990 s-a pensionat, n-a întrerupt nicio clipă activitatea publicistică și editorială, înființând propria Casă de Editură „Orion” (1991) și Fundația „Izvoare” pentru Protecția Naturii și Artei (1997), participând la noi întruniri de anvergură – **Întâlnirea Poeților Lumii** de la Kuala-Lumpur, **Zilele Poeziei** la Rodez (Provence), **Congresul al IX-lea al Organizației Mondiale a Poeților** (Lisabona), deschiderea **Bibliotecii Lumii** de la Alexandria, **Zilele Francofoniei** (Beyruth) –, inițiind și alcătuiind antologii de amploare (**Arborele memoriei**, **Miorița**, **Poezia Pădurii**, **Cinegetica**, **Mari poeți ai iubirii**, **Sonetul românesc**), publicând noi creații originale și traduceri. Între acestea: ediția bibliofilă **Cântarea cântărilor** (Editurile Orion și Intercompres, 1994), distinsă cu Premiul „Mihai Eminescu”, Premiul pentru bibliofilie la Salonul Național al Cărții de la Cluj, Premiul „Lucian Blaga” și Medalia aniversară „Ierusalim – 3000”, **Dorador** (Editura Orion, 1997), **Heraldica iubirii** (Editura Minerva, 1998), **Pasărea-fântână** (Editura Biodova, 2001) **Scrisorile către Dorador...** **Jurământul** (Editura Orion, 2006), **Amintiri din Paradis** (Editura Nico, 2015); **Omul de nisip** de Jean Joubert (Editura Orion, 1991), **Elegiile lui Yorick** de Jacques Chessex (idem, 1995), **Florile Răului** de Charles Baudelaire (Editura Arania, 1996), **Totem** de L.S. Senghor (Editura Minerva, 1996), **Inimă de aur** de Mousse Boulanger (Editura Orion, 1998), alte trei ediții din **Profetul**, antologia **Cântarea Cântărilor. Antologia variantelor românești 1688-2008** (Editura Hasefer, București, 2009). Încununând această bogată operă, în 2004,

scriitorul și-a îngrijit o ediție definitivă de **Scrieri**, în trei volume (**Arborele memoriei**, **Heraldica iubirii**, **Clipa eternă**), posfațată de academicianul Mihai Cîmpoi. A scris, de asemenea, peste 60 de prefete și postfete la cărțile unor tineri scriitori, a îngrijit edițiile **Sonete** de Shakespeare-Voiculescu (Editura Orion, București, 1996), punând față în față creațiile celor doi autori, și **Istoria pădurii românești** de Constantin C. Giurescu (idem, 2004), la rândul său fiind inclus în mai multe antologii, între care amintim doar **Africa-Europa** (Louvain, 1983), **Voices of contemporary romanian poets/Voci ale poezilor români contemporani** (Sedan Publishing House, Cluj Napoca, 2007), **Experimentul Focșani** (Editura „Muzeul Literaturii Române”, București, 2007), **Autografe pentru „Bucovina literară”** (2000-2009) – Editura Mușatinii, Suceava, 2009 și **Remember Victor Bârlădeanu** (Editura Amanda Edit, București, 2012). În semn de recunoștință pentru complexa sa activitate, băcăuanii i-au oferit titlul de Cetățean de Onoare al Municipiului Bacău (1998) și pe cel de Doctor Honoris Causa al Universității (2007), în panoplia de trofee figurând numeroase alte însemne, între care amintim titlul de Membru de Onoare al Academiei de Științe Agro-Silvice din Chișinău (2000), cel de Cetățean de Onoare al Municipiului Buzău (2005), Premiul „Mihai Eminescu” (1995), Premiul pentru bibliofilie al Salonului Național al Cărții Cluj-Napoca (1995), Premiul „Lucian Blaga” (1995), Medalia aniversară „Ierusalim 3000” a Asociației Scriitorilor de limba română din Israel (1997), Premiul Special al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2000), Premiul „Niște țărani” (2002), Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofițer (2003), Premiul „Opera Omnia” al revistei **Argeș** (2005), Premiul de Excelență al Asociației Române pentru Patrimoniu pentru ansamblul operii și pentru reconstituirea spiritului renașcentist în literatura română (2006), Marele Premiu pentru Poezie al Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru” (Iași-Chișinău, 2011), Premiul de Excelență al Festivalului „Toamna bacoviană” (2013), Premiul

Opera Omnia al revistei **Ateneu** (2014). A primit, de asemenea, Diploma de Onoare a Asociației Culturale de Prietenie România-Israel (1999), Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni (2000), Fundației „Mihai Eminescu” (2000), Inspectoratului pentru Cultură București (2000), Societății de Prietenie România-Africa (2000), Reuniunii Scriitorilor Români din Cernăuți (2000), Direcției Culturale a Societății Române de Radiodifuziune (2001) etc. Amintirea sa va rămâne veșnic vie în inimile băcăuanilor, care l-au prețuit și iubit, bucurându-se ori de câte ori au avut prilejul să-l revadă.

Aniversări ianuarie 2023

- **01. Ioan Lascăr** - medic chirurg, profesor universitar, 75 ani;
- **01. Florentina Oțetea** - pictor, profesor, 60 ani;
- **01. Doru Pavel (1908-1997)** - avocat, penalist, publicist, 115 ani;
- **01. Vasile Teodoreanu (1868-1949)** - matematician, 155 ani;
- **04. Doina Dașchievici** - pictor, 80 ani;
- **06. Stavru Tarasov (1883-1961)** - pictor, 140 ani;
- **08. Viorel Ungureanu (1948-2021)** - inginer, profesor universitar, 75 ani;
- **17. I.D. Mușat (1898-1983)** - scriitor, editor, politician, 125 ani;
- **18. Salomeia Andronic** - pictor naiv, 85 ani;
- **19. Toma Gherasimescu (1903-1975)** - teolog, profesor, 120 ani;
- **20. Ion Frunzetti (1918-1985)** - scriitor, critic și istoric de artă, 105 ani;
- **21. Radu Bogdan Ghelu** - actor, 60 ani;
- **22. Silvia Anghel** - pictor, 75 ani;
- **24. Gheorghe Airinei (1928-1994)** - inginer, 95 ani;
- **26. Ștefan Pristavu** - pictor, 80 ani;
- **27. Eduard Ștraub** - profesor, scriitor, 85 ani;
- **30. Victor Eugen Mihai (VEM)** - caricaturist, 55 ani.

Februarie 2023

- **01. Ion Huțanu (1923-1944)** - erou, 100 ani;
- **01. Adrian Găzdaru** - actor, 55 ani;
- **05. Ion Achivei (1923-1944)** - erou, 100 ani;
- **14. Corneliu Gheorghită** - regizor, scenarist, producător, 65 ani;
- **14. Vasile Spiridon** - profesor universitar, critic și istoric literar, 65 ani;
- **14. Sorana Topa (1898-1986)** - actriță, memorialistă, 125 ani;
- **15. Gabriel Duțu** - actor, 55 ani;
- **15. Cătălin Gavriliiu** - prozator, jurnalist, 55 ani;
- **18. Ion Berendea** - artist decorator, 80 ani;
- **19. C. Lozincă-Milești (1903-1979)** - prozator, memorialist, 120 ani.

Universitarul Ștefan Tomozei

N. 22 februarie 1918, în satul Filipești, comuna Galbeni (azi, Filipești), județul Bacău - m. 9 noiembrie 1989, la Galați. **Profesor, lector universitar, inspector.** Este fiul lui Gheorghe Tomozei, șef de echipă în serviciul de întreținere a CFR, apoi picher, și al Elenei (n. Munteanu), casnică. Primii ani ai copilăriei îi petrece în satul natal și în localitatea suceveană Burdujeni, unde urmează cursurile Școlii Primare (1924-1928). Admis la gimnaziul ce funcționa în cadrul Liceului „Ștefan cel Mare” din Suceava (1928-1930, actualul Colegiu Național), frecventează aici cursurile primelor două clase, după care se transferă la Liceul „Ferdinand I” din Bacău (1930-1936, în prezent, Colegiu Național), unde și finalizează studiile liceale. După susținerea bacalaureatului se înscrie la Școala Politehnică din București, dar, deși avea excelente înclinații către matematică și științele exacte, după numai un an renunță la studiile politehnice, datorită situației materiale a familiei, care nu l-a mai putut susține. Silit de împrejurări, își ia viața în propriile mâini și, muncind în vacanțe și chiar în timpul studiilor ca supraveghetor de lucrări la construcția Gării Buhuși, calculator la Fabrica de Zahăr din Săscut sau pedagog la un liceu industrial ieșean, urmează cursurile Facultății de Litere și Filozofie la Universitatea Mihăileană din Iași, specialitatea Limba și literatura română (1937-1941). Ca student s-a remarcat atât la cursuri, cât și la seminarii, obținând an de an bursă și fiind foarte apreciat de profesorii Iorgu Iordan, Octav Botez și George Călinescu, care i-a publicat articole și eseuri în revista sa, **Jurnalul literar**. Între 1935-1943 a colaborat, de asemenea, la ziarele **Iașul, Bacăul, Curentul Bacăului și Moldova**, dovedind că are și aptitudini gazetărești. În timpul anului al III-lea de facultate a fost încorporat, îndeplinind serviciul militar între 1939-1940, iar imediat după ce și-a susținut examenul de licență, cu calificativul „foarte bine”, e rechemat sub arme, în 1942 fiind rănit pe front, dincolo de Don, când unitatea din care făcea parte se apropia de Stalingrad. Întors în țară, după vindicarea rănii își dă, în 1943, examenul de capacitate (specialitatea principală limba și literatura română, specialitatea secundară limba franceză) și funcționează, din septembrie, ca profesor la Liceul „B. P. Hasdeu” din Chișinău. N-a avut răgazul să se acomodeze cu munca de la catedră, întrucât, după numai o lună, a fost iarăși chemat la unitate și peste un an, la 25 august 1944, în pădurea Petricani, aproape de Piatra Neamț, este făcut prizonier de

armata sovietică, împreună cu alți 10-15 mii de militari români, și dus în captivitate în URSS, unde a stat în lagăr până în 1946. Revenit în țară, funcționează ca profesor la Liceul Național din Iași (1946-1947) și la Liceul de Băieți din Tecuci (1947-1952), unde a fost, timp de un an, director (1948-1949), din 1949 fiind numit, totodată, inspector pentru învățământul mediu la Secția de învățământ și cultură a județului Tecuci, iar apoi șef al Secției de învățământ a raionului Tecuci (în 1950 și între 1952-1957). Concomitent își reia activitatea publicistică, între 1950 și 1962 aparându-i articole pe probleme ale activității instructiv-educative școlare în paginile de specialitate ale ziarelor **Avântul** (Tecuci), **Viața nouă** (Galați) și **Gazeta învățământului** (București). Remarcat prin atitudinea sa demnă și tactul pedagogic, ceea ce i-a asigurat aprecierea corpului profesoral de atunci, este transferat ca îndrumător cultural principal la Secția de învățământ și cultură a regiunii Galați, iar la scurt timp e numit lector pentru învățământul elementar la Institutul interregional pentru perfecționarea cadrelor didactice din Iași, cu raza de acțiune la regiunea Galați. Între 1959 și 1963 activează ca inspector metodist șef la Secția de învățământ și cultură a regiunii Galați, iar din 1963 este numit lector la Institutul Pedagogic de 3 ani din Galați, în cadrul Catedrei de română a Facultății de Filologie, unde lucrează până la ieșirea la pensie, în 1978. Aici a susținut cursuri de literatura română a secolului XX, de compoziție și stil, de literatură pentru copii, de limba franceză, „prelegeri de o înaltă ținută științifică și pedagogică, câștigând aprecierea și simpatia studenților”, elaborând numai pentru prima temă trei volume distincte, **Literatura română în primele două decenii** (1968), **Litera-**

tura română în perioada dintre cele două războaie mondiale (1970) și **Literatura română în perioada de după 1944**, dar și alte studii inserate în volumele de **Lucrări științifice**, editate de Institutul Pedagogic gălățean (**Viziunea războiului în poezia lui Camil Petrescu**, vol. II, 1968; **Camil Petrescu și arta actorului**, vol. III, 1969; **Valori ale dramaturgiei universale în interpretarea lui Camil Petrescu**, vol. IV, 1970), în **Orizonturi (Camil Petrescu și tentația teatrului)** sau în cadrul simpoziunilor și conferințelor la care a fost invitat. Din suita acestora amintim comunicările **Tensiunea dramatică în scrierile lui Camil Petrescu** (Iași, Catedra de literatură română a Facultății de Filologie), **Contribuția Transilvaniei la dezvoltarea culturii și literaturii române** (Galați, Institutului Pedagogic), **Dimitrie Cantemir, poet** (idem), **Valoarea creației poetice a lui George Coșbuc** (idem), **Rolul revistei „Viața românească” în dezvoltarea culturii și literaturii române** (Galați, Casa de Cultură a Studenților), **Personalitatea multilaterală a lui George Călinescu** (Galați, Institutul Pedagogic), **Un sfert de veac de dezvoltare a literaturii române** (idem), **Receptarea lui Proust și a proustianismului în România** (Galați, Casa de Cultură a Sindicatelor) ș.a. Din păcate, vicisitudinile războiului și multiplele probleme administrative pe care a trebuit să le rezolve în funcțiile deținute l-au împiedicat să-și valorifice pe deplin înclinațiile literare dovedite încă din perioada studenției, când s-a ocupat, între altele de **Caragiale nuvelist, Valoarea educativă a operei lui I. Al. Brătescu-Voinești, Estetica lui Duiliu Zamfirescu**, însă a captat interesul auditorilor săi prin „cultul acurateței, expresivității și eleganței limbii române, știind să-l transmită cu profesionalism și studenților săi”, dar și printr-o „moralitate exemplară în viața socială și în cea particulară”. Calități care l-au propulsat în funcția de șef de catedră (1973-1974) și, în ultimele luni, înainte de unificarea celor două institute în actuala universitate, în cea de decan al Facultății de Filologie. Pentru meritele sale, a fost răsplătit cu Titlul și insigne de profesor fruntaș (1962), Medalia Muncii (1963), medaliile „A 50-a aniversare a PCR” (1971), „25 de ani de la proclamarea Republicii” (1972) și „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă” (1974). A lăsat în urmă un model de comportament, continuat de copiii săi, criticul de artă Mariana Tomozei Cocos și cercetătorul științific Dan Tomozei. ▶

Criticul de teatru Carmen Mihalache

N. 18 februarie 1953, în comuna Podu Turcului, județul Bacău. **Critic de teatru și artă, eseistă, publicistă, secretar literar, muzeografa, redactor, manager.** Este fiica învățătoarei Clemansa (n. Dorin) și a economistului Jan Mihalache, fost inspector la Banca Agricolă din Bacău. A copilărit într-o familie cu vocație culturală, învățând limba franceză de mică și vizionând filme încă de la 6-7 ani, însoțită de bunic, la rândul său tot învățător. Climatul propice i-a creat o anume libertate și independență, așa că a fost încă din acei ani o fire rebelă, cu o personalitate puternică, greu de strunit nu doar de cei apropiați. Crescând în preajma bibliotecilor din casă, a deprins la rândul-i pasiunea pentru lectură, astfel că școala nu a fost pentru ea o povară. A urmat cursurile primare și gimnaziale la Școala Generală Nr. 4 din Bacău (1960-1968, în prezent „Georgeta Mircea Cancicov“), implicându-se în activitățile culturale și fiind remarcată, ca recitatoare de poezie, de poetul Radu Cârneli, iar ca publicistă de redacția revistei **Cutezătorii**, care i-a inserat câteva corespondențe. Tot prin clasa a VIII-a, când a avut loc întâlnirea cu scriitorul, citea deja cărțile de poeme ale lui Rimbaud, Baudelaire, Verlaine, trecerea la statutul de liceană fiind ușurată și de alte lecturi, făcute în devălmășie, dar care au ghidat-o spre asimilarea unei culturi solide, utile profesiei de mai târziu. Admisă la Liceul „Lucrețiu Pătrășcanu“ din orașul lui Bacovia (1968-1972, actualul Colegiu Național „Gheorghe Vrănceanu“), a continuat să se numere printre elevele remarcate atât la ore, cât și în afara acestora. Hotărâtoare a fost întâlnirea cu profesoara de latină, Căpitanu, cea care, invitând-o prin clasa a X-a la cercul de dramaturgie, i-a descoperit plăcerea de a face teatru, distribuind-o în „Grădina cu trandafiri“ de Andi Andrieș și în „Take, Ianke și Cadâr“ de V. I. Popa. Dorința de a juca pe scenă a determinat-o să urmeze, în paralel, Școala Populară de Artă din Bacău, la clasa de actorie a cunoscutului formator de talente Ion Ghelu Destelnica (1970-1973), cel care, sesizându-i spiritul

critic, a sfătuit-o să se îndrepte spre critica de teatru sau spre regie. Îndrăgostită nu doar de teatru, ci și de Geo Popa, colegul și partenerul din „Take, Ianke și Cadâr“, nu i-a urmat inițial sfatul, deși la 16 ani publicase, în revista **Floare albastră**, prima cronică dramatică, după ce, anterior, își exersase condeiul și ca reporter, în paginile ziarului **Steagul roșu**. Deși se pregătise cu asiduitate, a ratat admiterea la I.A.T.C., astfel că în anul următor s-a îndreptat către Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității București (1973-1977), unde a urmat secția română-franceză și s-a numărat an de an printre studenții cu medii peste 9. Aici a avut șansa să-i aibă ca profesori pe Irina Mavrodin, prin intermediul căreia l-a descoperit pe Marcel Proust, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, care a făcut-o să îndrăgească „Psalmii“ și „Cântarea Cântărilor“, Dan Grigorescu, cel ce i-a fost ghid nu doar prin literatura comparată, ci și prin expozițiile din galeriile bucureștene, Mihai Pop, Alexandru Piru, Ion Rotaru, Paul Cornea, Ov. S. Crohmălniceanu, Eugen Simion, Stela Brătu-leanu ș.a. Ca studentă, a fost nelipsită de la evenimentele teatrale și expoziționale, iar cum soțul său era student la I.A.T.C., a parcurs alături de el și materia de la institut, astfel încât, indirect, a urmat și facultatea la care a aspirat inițial. Și, dacă la Bacău mai renunța la ultima oră de curs pentru a vedea, luna, premiera cinematografică de la „Muncitorul“, la București avea intrare liberă la spectacolele Teatrului Bulandra și, alături de Geo Popa și cercul lor de prieteni, nu lipsea nici de la premierele celorlalte teatre

bucureștene. A frecventat, de asemenea, Cenaclul de dramaturgie condus de Vicu Mândra, jucând și într-un spectacol montat de Al. Tincu, alături de viitorii critici de teatru Marcel Popescu și Miruna Runcan. La absolvire, după susținerea lucrării de stat cu studiul **În marginea operei lui Anton Holban**, notat cu 10 de îndrumătorul Ov. S. Crohmălniceanu și de comisia de examinare, a optat pentru Botoșani, unde Geo primise deja repartitie, la teatrul din localitate. Timp de un an a lucrat la Casa Pionierilor (în prezent, Palatul Copiilor), coordonând activitatea cenaclului de teatru, iar din 1979 s-a alăturat colectivului Teatrului „Mihai Eminescu“, în calitate de referent literar contribuind la îmbogățirea repertoriului, realizarea caietelor-program și popularizarea spectacolelor prin cronicile teatrale publicate în ziarul **Clopotul**. În toamna anului 1981 se transferă la Bacău, fiind încadrată ca muzeograf la Muzeul de Artă și începându-și colaborarea cu revista **Ateneu**, care, în numărul din decembrie, i-a publicat primele cronici de teatru, iar apoi reluând-o pe cea cu săptămânalul **Steagul roșu**. Dacă în calitate de referent literar a făcut mai multe stagii de pregătire profesională cu criticii de teatru Ileana Berlogea și Victor Ernest Mașek, în cea de muzeograf de artă a luat-o de la capăt, urmând cursurile de muzeologie și restaurare ale artistului Vasile Celmare și citind foarte multe cărți de artă, care i-au permis mai târziu să abordeze și cronică plastică. Visul său de a lucra în presa culturală a devenit realitate în 1983, când a fost încadrată pe post de corector la revista **Ateneu**, timp de un deceniu susținând rubricile **Femina** și **Decupaje** și publicând frecvent cronici teatrale și plastice, recenzii de carte, interviuri cu artiști și oameni de cultură, anchete, reportaje, note etc. Fără a întrerupe colaborarea cu redacția acesteia, din 1993 a devenit redactor al cotidianului **Deșteptarea**, iar din 1995, renunțând la avantajele materiale, a tot căutat un loc de muncă în stare să-i asigure o râvnită independență, fiind rând pe rând șef de secție

la Muzeul Centrului Internațional de Cultură și Arte „George Apostu“, secretar literar la Teatrul Bacovia și Teatrul de Animație, redactor la secția de cultură a **TV Symbol, Satba-Canal 6**, în cadrul cărora a susținut emisiunile culturale **Curierul artelor, Cultura azi și Cum vă place**, din nou redactor la cotidianul băcăuan. În prima etapă a condus, ca redactor-șef, și revista **Vitrailiu**, între întemeietorii căreia s-a numărat (alături de directorul Centrului Apostu, actorul Geo Popa), experiența acumulată fiindu-i utilă la revenirea, în iulie 2002, în redacția revistei **Ateneu**, unde, după numai o lună, a fost investită ca redactor-șef. Concursul susținut în 2003 i-a consolidat această poziție, reconfirmată ultima oară în 2010, când a obținut, tot prin concurs, funcția de manager pentru următorii ani. În toată această perioadă și-a consolidat statutul de cronicar teatral și de om de cultură, publicând consecvent în revistele **Armonii în timp, Bucovina literară, Cadran cultural, Contemporanul, Cronica, Cronica veche, Familia, Teatrul, Teatrul azi, Tribuna** ș.a. ori realizând emisiuni pe teme culturale la posturile de radio locale și ieșene și la **TV Alfa** Bacău. O parte din tabletele risipite prin publicațiile amintite le-a reunit în volumul **Logică de femeie**, cu care a debutat la Editura Deșteptarea (Bacău, 1999, cu ilustrații de Ovidiu Marciuc și o prezentare pe coperta a IV-a de Calistrat Costin), acesta fiind urmat de volumul de cronici teatrale **Unora le place teatrul** (idem, 2000, cu o prefață de Ștefan Oprea), cele de interviuri **Magia amintirii: Convorbiri cu Ilie Boca** (idem, 2002), **Dialoguri în atelier** (Editura Cronica, Iași, 2005, cu un cuvânt înainte de Valentin Ciucă) și de cartea de eseuri **Urât mai trăiți, domnilor!** (Editura Timpul, Iași, 2007). Acestea li se adaugă, în 2012, o nouă **Carte cu Ilie Boca** (Editura Corgal Press, Bacău), dedicată celor 75 de ani ai Maestrului, și, peste un lustru, **Teatru la filtru** (Editura Junimea, Iași, 2017), o selecție a cronicilor din ultimul deceniu. Alte zeci de cronici teatrale și plastice, tablete, eseuri, interviuri, însemnări etc. așteaptă să fie redactate cititorilor și sub formă de carte,

întrucât aceștia o caută pentru spiritul ei inventiv și paradoxal, cum îl definea criticul Alex. Ștefănescu, cel care observa că îi „suprinde frecvent pe cei din jur prin exuberanță, prin combaterea explozivă a conformismului, printr-o frenezie a participării la viața publică“ și că „autoarea nu poate rămâne multă vreme prizoniera unui domeniu, pentru că firea sa participativă și curiozitatea sa intelectuală insașiabilă o determină să evadeze spre alte orizonturi, acest volum poate fi considerat un documentar despre viața noastră de azi.“ Prestigiul câștigat în calitate de comentatoare aplicată și de fină cunoscătoare a fenomenului teatral nu doar românesc a propulsat-o atât în rândul membrilor de elită ai Uniunii Oamenilor de Teatru din România (UNITER) și ai Secției române a Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru, cât și în juriile unor prestigioase manifestări teatrale, începând cu Bienala de Creație și Interpretare Teatrală de la Slănic Moldova și sfârșind cu Festivalul Național de Teatru „I. L. Caragiale“. Și, indiferent că manifestările teatrale la care e invitată au loc la București, la Iași, Galați, Buzău, Piatra Neamț sau Bacău, opiniile sale sunt respectate, pentru că, așa cum o definește și criticul literar Constantin Călin, este polivalentă, plasându-se „prin subiecte și stil, la hotarul dintre gazetăria cotidiană (executată cu mijloace literare) și cea a revistelor de nișă. E capabilă, adică, să scrie și o cronică dramatică și una de modă, să redacteze un cursiv acid și o analiză, să livreze un citat din Proust sau din Sartre, dar și să se refere la niște bagatele etc. E intelectuală, fără a fi pedantă; dimpotrivă, are acuratețe și fluentă“. Calități ce i-au adus, în 2000, Premiul pentru jurnalism cultural la Galele Jurnalismului băcăuan, Diplomele de Excelență ale Teatrului de Animație (2008) și Asociației Pedagogice „Grigore Tabacaru“ (2008), Diploma Aniversară a Centrului Internațional de Cultură și Arte „George Apostu“ (2010), alte însemne ale recunoașterii, pe care le păstrează pentru viitorii biografi. La rândul ei, menține viu spiritul Grupării literare **Ateneu**, alergând an de an după sponsori, acordând râvnitele premii ale revistei

și, nu de puține ori, spații generoase pentru tinerii creatori. Membră Copyro, poate fi oricând și membră a Uniunii Scriitorilor, dar deocamdată e preocupată să-și ducă mandatul de manager la capăt și să facă din prestigioasa noastră publicație una și mai bună.

Comemorări

Ianuarie 2023

- **07. Sile Dinicu (1919-1993)** - dirijor, compozitor, 30 ani;
- **08. Sarina Cassvan (1894-1978)** - prozatoare, traducătoare, 45 ani;
- **10. Miltiade Filipescu (1894-1993)** - geolog, academician, 30 ani;
- **14. Ioan Gheorghiu (1930-2008)** - inginer, profesor universitar, 15 ani;
- **18. Mureș Covataru (1929-2003)** - profesor, scriitor, 20 ani;
- **19. Constantin Micu-Stavilă (1914-2003)** - scriitor, filosof, 20 ani;
- **23. Matei Alexescu (1929-1993)** - astronom, 30 ani;
- **27. Arcadie Șeptilici (1839-1903)** - erou, 120 ani;
- **29. Constantin Istrati (1850-1918)** - chimist, medic, academician, 105 ani;
- **30. Vasile Cazan (1896-1978)** - avocat, scriitor, 45 ani.

Februarie 2023

- **10. Elvira Enea (1904-1988)** - pictor, 35 ani;
- **10. Victor Ojog (1909-1973)** - compozitor, 50 ani;
- **12. Nicolae C. Cristoveanu (1908-1993)** - prozator, 30 ani;
- **12. Dimitrie Nanu (1873-1943)** - prozator, 80 ani;
- **21. Stelian Nănianu (1936-2003)** - ziarist, 20 ani;
- **22. Ștefan Constantinescu (1898-1983)** - pictor, 40 ani
- **22. Dumitru Fecioru (1905-1988)** - teolog, profesor universitar, 35 ani.

Scriitoarea Mara Paraschiv

N. 2 ianuarie 1938 (în fapt, 25 decembrie 1937, înregistrată Cercelaru Mândița), în satul Mateești, comuna Sânduleni, județul Bacău. **Poetă, prozatoare, publicistă, învățătoare, profesoară.** Este fiica familiei Maria (n. Comanac) și Nicolae Cercelaru, țărani înstăriți. A fost crescută de bunica Măriuca, de la care a învățat foarte multe lucruri, deși nu era știutoare de carte. Fascinată de povești, a așteptat cu nerăbdare prima zi de școală, începându-și studiile la Școala Primară din satul Prăjoaia, comuna Livezi (1946-1949). În clasa a IV-a a revenit în satul natal, unde tocmai se înființase școala (1949-1950), iar după absolvirea acesteia a urmat ciclul gimnazial la Școala cu clasele I-VII din Livezi (1950-1953). N-o va uita niciodată pe învățătoarea Maria Craiu, cea care prin magia predării și a povestirii poveștilor i-a sădit dragostea pentru literatură, dar recunoscătoare îi este și profesorului de matematică Valeriu Vleja, datorită căruia a putut să înțeleagă algebra și trigonometria în anii de studii de la Liceul de Fete „Vasile Alecsandri” din Bacău (1953-1956). A fost, de altfel, în toată perioada școlărității o elevă silitoare și ordonată, cu o bogată imaginație și talent la compunere, valorificat mai târziu în primele schițe și povestiri. După absolvirea liceului, din perioada căruia i-au rămas vii în memorie lecțiile de istorie predate de Dumitru Zaharia, viitorul director al Arhivelor Statului Bacău, și cele de limba română ale profesorului și scriitorului Marin Cosmescu-Delasabar, a revenit în satul natal, iar din 1957 și-a început activitatea în învățământ, fiind mai întâi învățătoare și director al Școlii Primare din satul Valea Turluiului, comuna Sânduleni. În octombrie 1959 se transferă, în interesul învățământului, la Școala Sânduleni, activând ca profesoară de limba și literatura română, de limba rusă și de muzică, dar și ca învățătoare la clasa a III-a și ca director pe linie culturală. Următorii trei ani școlari o găesc pe același post de profesoară, dar la Școala Verșești (1960-1963, aceeași comună), cu deosebirea că acum predă simultan la clasele I-III și îndeplinește atribuțiile de director-adjunct. În acest interval a urmat cursurile Secției muzicale a Școlii Populare de Artă din Bacău (1958-1960) și pe cele ale Institutului Pedagogic din Bârlad (1960-1962), care i-au consolidat statutul de învățătoare. Evidențiată și premiată trimestrial în urma brigăzilor de control, a făcut o risipă de energie fantastică, predând țăranilor lecții la învățământul agro-zootehnic, organizând serbări, șezători și hore în sat, compunând texte pentru brigăzile artistice,

crescând viermi de mătase ș.a.m.d. N-a fost străină nici de înscrierea în c.a.p., toată tragedia acestei hidoșenii comuniste transferând-o în paginile romanului **Pe-cinginea**. Cum încă din 1953 avea statut de băcăuană, în 1963 se apropie cu serviciul de casă, fiind transferată ca învățătoare la Școala din Lilieci de Jos, comuna Hemeiuși, iar în 1967, pe același post, la Școala Nr. 10 din Bacău, unde va lucra până la sfârșitul carierei, în 1996, timp în care a coordonat practica pedagogică și a îndeplinit diverse munci pe linie de învățământ. Revista acesteia, **Gânduri tinere**, i-a publicat, în 1986, prima schiță, **Nedumerire**, dar adevăratul debut literar îl consideră pe cel din 1993, când revista **Catedra** i-a inserat două proze scurte, reluând **Nedumerire** și adăugând **Șotronul**. Aceștea li s-au alăturat apoi numeroase grupaje de poezie și proză scurtă, care au fost găzduite de publicațiile **Ate-neu**, **Boem@**, **Caiete de cenaclu**, **Cartea**, **13 Plus**, **Viata băcăuană**, **Glusul monahilor**, **Credința ortodoxă**, **Dacia literară**, **Lucefărul**, **Viata de pretutindenii**, **Vitralliu**, **Plumb**, **Deșteptarea**, **Monitorul de Bacău**, **Rețeaua literară**, **Ro ku**, **Romanian kukai**, **Ultima oră** ș.a. Editorial a debutat doi ani mai târziu, când Editura Plumb i-a înlesnit întâlnirea cu cititorii, publicându-i volumul de proză scurtă, schițe și povestiri **Speranțe într-un zâmbet** (Bacău, 1995). Aceași casă editorială îi tipărește apoi volumele de proză **Scrisori pentru Dimitria** (1998), **Sepia și elefantul** (2002 – povești), distins cu Premiul Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor în cadrul Galelor Revistei **Cartea** (2003), și **Decembrie '89 (eroi băcăuani de azi și dintotdeauna)**, o carte document istoric (2003). Proza poetică din **Cântecul nesfârșitului** (Editura Cor-gal Press, Bacău, 2004) este urmată, tot aici, de volumul bilingv de haiku și tanka **Duminici la porți/Dimanches aux portes** (2007) și romanul **Agonia păianjenului** (2020), distins cu Premiul „Dinu Zarifopol”, iar la Editura Casa Scriitorilor din Bacău, de poveștile apropiate de basm, **Viata... o poveste!** (2006), distinsă cu Premiul Filialei Iași a Uniunii Scriitorilor (2007). Cu câte două cărți noi apare, de asemenea, la editurile Erc Press din București (**Răcușor și Brotăcica**, 2008 – poveste ilustrată color; **Întâlnire pe o nalbă**, idem, fabule modernizate, răsplătită cu Premiul de Excelență al Bibliotecii „C. Sturdza” din Bacău), Opera Omnia din Iași (**Alb în fereastră**, 2005 – poeme; **Respirația trupului**, 2009), editura ieșeană publicându-i și o variantă a volumului **Duminici la porți /Sundays by**

The Gates (2007), Junimea (romanul **Pe-cinginea**, Iași, 2012, cartea de micro-poeme în proză **Povara tăcerii**, 2015) și Coresi (**Sepia și elefantul**, ediția a II-a revizuită și adăugită, 2018; cu o ediție română-engleză, idem; **Grădina magică**, 2021). La acestea se adaugă volumul de proză scurtă **Pe aripi de poveste** (Editura Ateneul Scriitorilor, Bacău, 2016), cel de tangenga **În luntrea nopții** (Editura Art Book, Bacău, 2017) și antologiile de autor **Zbor de nălucă** (idem, 2022) și **Cuvântul în exilul unei rame** (Editura Egal, Bacău, 2021), cu mențiunea că **Respirația trupului** a primit Premiul I, cu medalie, la Festivalul Literar de la Orăștie (2010), **Speranțe într-un zâmbet** s-a bucurat de succes și pe calea undelor, nuvelele și schițele fiind citite, în intervalul 1996-1997, la Radio Iași, în timp ce dramatizarea după povestea **Măscăriciul** a fost interpretată de actorii Teatrului pentru Copii și Tineret „Lucefărul” din Iași, care au înregistrat-o în colecția „Povești-Moș Crăciun” a Casei Audio Roton (1997). Tradusă de Florentina Florin, versiunea franceză a aceleiași povestiri, **Le Buffon**, a fost remarcată la Concursul de nuvele al Association „Les Amis du Livre”, Villaje du livre de Fontenoy-la-joute (Franța, 2006), iar varianta engleză a schițelor din **Sepia și elefantul** a făcut deliciul copiilor de la Școala Eikin (S.U.A.), cu prilejul Festivalului de Literatură pentru Copii (2007), la care a participat. La rândul ei, povestirea **Stejarul din poiană** a fost premiată de Muzeul Literaturii Române din Iași la Concursul Național „Jon Creangă” (2006) și inclusă apoi atât în volumul **Viata... o poveste!**, cât și în antologia **Poveștile de la Bojdeucă** (2007). Cu proză e prezentă, de asemenea, în antologia **Creatori din Moldova de Mijloc** (2005), iar cu poezie, în antologia internațională **Greieri și crizanteme** (2007), **Retrospective 2** (2008) și **Bacău cultural - 600. Antologia Plumb** (2008). Membră a Societății Române de Haiku, a Asociației Scriitorilor din București și, din 2012, a Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor, unde s-a transferat, dar și a cenaclurilor „Albatros” (Constanța), „Avangarda XXII”, „Grigore Granda” și „Octavian Voicu”, se numără printre animatorii vieții culturale băcăuane, fiind răsplătită în două rânduri cu Premiul „Octavian Voicu” al revistei **Plumb** (2007 – pentru poezie; 2009 – literatură pentru copii), cu Diplomele de Excelență ale Filialei Bacău și Secției Proză București a U:S:R, fiind invitată la întruniri literare din București, Iași, Constanța și din alte localități.

Cornel Simion GALBEN

Din poezia avangardei

Aleksandr VERTINSKI (1889 – 1957)

Șansonetist celebru, poet, compozitor, actor. Născut la Kiev, dintr-o căsătorie nelegalizată. Din anii de gimnaziu frecventează întruniri la care sunt prezenți poeții și pictorii avangardiști Mihail Kuzmin, Kazimir Malevici, Marc Chagall. În ziarul „Săptămâna Kievului” publică proză, versuri. Scrie cronici de teatru, inclusiv la concertele lui Șalepin. În 1909-1910, la Moscova, colaborează cu mici studiouri cinematografice, joacă pe scena unor teatre. Actor de film mut. Face cunoștință cu Vladimir Maiaovski, sub influența căruia se manifestă ca adept al futurismului, mai aproape fiindu-i, însă, poezococoncertele lui Igor Severianin-egofuturistul. Un timp se consideră el însuși egofuturist, în plan stilistic poemele sale vădind o apropiere de „lirica ironică” a lui Severianin. În 1919 își începe lungul exil – Constantinopol, România, Polonia. Până la urmă, pentru manifestările sale ostile unirii Basarabiei cu România, este expulzat din țara noastră. Avea să concerteze în Franța, America, locuiește la Shanghai. În 1943 revine în URSS, unde creația sa își modifică registrul, coloratura.

Tango „Magnolia“

În Singaporele banano-lămâios
Când plânge-ncetișor mare și ocean
Și-mprăștie prin orbitor azur
De păsări caravane, duse-n van,

În Singaporele banano-lămâios
Când inima de pace vi-i cuprinsă
Încruntând sprâncene negre-sinilii
Dumneata te plectisești, distinsă...

Și amintindu-ți, tandru, cerul cel
Din alte lumi, de-april sau iunie,
Cuvintele-mi și-alintul ce-au pierit,
Dumneata, Yvetta, plângi neogoit,

Crezând că melodia noastră s-a sfârșit,
Iar inima este un sloi fără iubire.
Și amușind la țipătul de papagal
Mai să cădeți, Yvetta, în neștire.

Precum magnolia sălbatică în floare,
Plângeți, Yvetta, – cel cânt nu s-a-ncheiat,
Că vara asta rătăcită-n larga lume
Peste orizonturi deja s-a pulberat!

În Singaporele pal-șofrăniu, sub lună,
Când bananiere se frâng în vânt hoinar,
Dumneata visezi, pe-o blană așternută,
Sub urllet de maimuță, șuier de canar.

În Singaporele banano-lămâios,
Sunând brățări, inele, salbe de arginți,
Mândră magnolie a tropicului veșnic,
Știu, Yvetta, știu, încă mă mai iubiți.

(1932, Basarabia/ România)

Cocaineta*

De ce plângi prostuță copilă însingurată,
Răstignită de cocaină pe bulevarde-n Moscova?
Abia de-ți acoperă gâtul îngusta etolă decolorată,
Năpârlită, udă și amuzantă precum dumneata.

Deja totu-i otrăvit de bulevardiera lapoviță noroioasă
Și eu știu, dacă-ai țipa, din minți ți-ai putea ieși.
Și, murind pe această bancă de coșmar, friguroasă,
Trupușorul vână noaptea-n giulgiu-i ți-l va acoperi.

Deci, nu mai plânge, nu face, copila mea însingurată
Ce-ai lăsat cocaina pe bulevardele Moscovei a te răstigni.
Mai bine strângeți pe gât etola îngustă și, înfrigurată,
Pleacă-ntr-acolo unde nimeni nu te-ntreabă cine ai fi.

*În original: Kokainetocika

În culise

Erați la teatru, retrasă în adânci culise,
Vă-mpresurau, spunându-și vorbulițe terne,
Frizerul, sufleurul, actorii, actrițele
Care mă și înjurau din vreme-n vreme.

Cineva șopti răutăcios: „Mic e, dom’le,
Dar pricepe mințile a le suci... Înnebunesc!...”
Și-atunci ați spus: „Piciule, ce-ai zice, dacă
O fi așa, un pic, negrăbit să te iubesc?”

Sfârșit de spectacol... Țin minte-nzăpezita stepă.
La gară – plecăciunea dumitale, lângă vagoane.
În acea seară ați fost atât de tandră,
Precum doar candela de la icoane...

Pe urmă – orașe, stepa, drumuri desfundate...
Și eu am uitat ce n-ar fi trebuit să uit, gândesc,
Și nu rămase decât fraza: „Piciule, ce-ai zice, dacă
O fi așa, un pic, tihnit, alintat să te iubesc?”

(1916, Crimeea)

În traducerea lui Leo BUTNARU

viers și vers

ciocârlia câmpiei
m-a locuit în copilărie –

pluteam într-un zbor înalt
primăvara, încât
nu i se auzea trilul

de fapt era un tril ascuns
pregătit pentru a coborî
pe pământ
și a fi ascultat
doar prin versul meu

iazul copilăriei

câteva sălcii pletoase
s-au înfațisat la priveghi
de o parte și de alta a iazului sec

s-au aplecat
peste malul prelung
ca vântul uscăciunii să nu stingă
și ultimele lacrimi căzute
din ochii mei
în căușul deja mic al iazului

urmele

refac urmele
pe ulița din penumbră
a copilăriei

în același lut
în care-mi rămâneau imprimare
labele picioarelor desculțe
urme din care resimt
aceleași miresme
ale primăverii, ale verii
și-ale toamnei
năvălind toate, deodată

deși din spate aud
șuier de vânt de bărgan

semne

era toamnă
și în parcul comunal
vrăbiile îmi făceau niște semne

pe care le-am înțeles cu greu

nu erau semne disperate
dar nici de neluat în seamă

erau niște semne grijulii
legate de faptul că
foloseam pentru prima dată la
plimbare
bastonul

Manuscris

nesiguranță

ziua aceasta vișinie
o simt ca o trecere
al cărei pas
rămâne suspendat în aer

e dintr-o trecere de copil
de om matur sau de bătrân
luat prin surprindere

iod

în această toamnă
îmi va fi dat să trăiesc
într-o ramură de nuc bătrân

să fac uitată fragilitatea
crengilor tinere
și să duc cât mai departe
spre iarnă
verdele-galben al frunzei
contra vântului rece

un anotimp să străbatem
întru tăria esenței
înainte de a deveni
nuc pentru mobilă

sălbaticе flori

era spre seară
când m-am reîntors
după mult timp, în satul meu
trebuia să merg
la fântâna copilăriei
să scot o găleată de apă
și să o duc la mormintele
părinților
să dau apa în două
și să ud sălbaticе flori

...cumpăna nu mai era
și nici fântâna, fusese astupată...

pe sub pământ a trebuit să umblu
prin pământul de-acasă
prin cernoziom cu rădăcini
prin argilă și nisip
până la pâna freatică
de unde am umplut o găleată de apă
am ridicat-o cu grijă la zi
și am dat apa în două:
jumătate pentru mormântul tatei
jumătate pentru mormântul mamei

Nicolai TĂICUȚU

LUNA

lui Mihai Beniuc

Zodia înfioară clișeul
ce voalează mirările și îndulcește
o poamă amară.

Pleoapele răsfată ochii
se-ncântă azurul vederii, multă iubire
când inima de-a pururi descătușează
fiorii.

Abruptă poate fi numai ploaia
învinșă pe colină.

Se poate face popas
chiar pe suflet dacă trupul îți e pur
și sângele îndură.

Plăcerea ostatică-i luată
de rana care doare.

De-aș cunoaște unde moartea
șchiopătează
seniorul din mine
ar înfrunta-o la mila Domnului
să nu mai scânteieze
taina să rămână taină
după fiecare trezire să nu mă mai
ascund prea adânc sub cupola anilor farisei
crede-mă tinerețe.

Vârsta deschide totdeauna
o fereastră albastră iar cocoșii răgușesc
numai pe întuneric.

De ce luna oare mă chinuie sihastru
de o parte și de alta
a primului pătrar?... culorile ei spre
răsărit
preschimbă paloarea nopții
se-nchide ușor apoi rătăcește, aiurează.

Alexandru DUMITRU

Toate argumentele

Modul în care copacii hașurau
peisajul zărit pe ochiul ferestrei
cu cercevele de fier
și felul în care auzeam căderea zăpezii
sub roțile tramvaiului
în tăcerea de după o zi grea
care ar fi făcut orice să nu se termine
Pe cer doar câteva stele nesigure
Trenurile întârzie sau poate
nici nu or să mai vină
și prin oraș o frică și-un frig
își încep gavota
Roza vânturilor pusă în mișcare de ultimile
adieri ale serii își mișcă paletele
iar toate argumentele pentru și împotriva
au fost nedrept cântărite
cum nedreaptă este câteodată o zi
cu cele dinaintea sau de după ea

Timp ploios

Paharele cu irish coffe
ca niște iceberguri ce se apropie de fereastră
când străzi întregi ne caută
cu erorile de ieri și de mâine
la masa unui local din cartierul îndepărtat
sub lumina zilei slabă
unde ne este greu să vorbim
deschis de la început cu suferința la vedere
dar totuși asta facem
în timpul ploios ce lățește
spațiul dintre vertebre
după rostirea și rostul cuvintelor
ce nu schimbă mare lucru
când ceva în ochi
strălucește puțin
dincolo de fina oboseală
specifică destăinuirilor
și de numele la care nici unul dintre noi
nu mai răspunde

Alexandru CAZACU

Bețești

Manuscris

Spânzurat pe-un deal de humă grasă
și încins c-un brâu de gropi adânci,
blestemat de-o nepăsare crasă,
stă un biet sătuc căzut pe brânci.

oamenii cu fața pământie,
cu ochii blânzi certați cu somnul,
urcă la deal cu pas de păpădie
ca să-i binecuvânteze Domnul.

udă câmpia cu lacrimi de foc
și adună puseuri de junghiuri,
ascunzându-și, cu grijă, sub obroc
tristețea de a fi tot mai singuri.

în fiecare frunză-și scriu necazul,
iar fiecare of e fir de iarbă
și, ca de tot să nu le piară hazul,
le pun în poloboace ca să fiarbă.

pământul e bolnav și răvășit,
vița-de-vie s-a uscat de mult,
pădurea din preajmă-i pustiu nesfârșit,
amintire-i fericirea, nimic mai mult.

cu piciorul gol în roua dimineții
și, toamna, prin bruma cea bogată,
orbecăiesc prin obscuritatea ceții
și necazurile nu se mai gată.

aceste icoane sunt părinții mei,
bătrâni osteniți în straie strămoșești,
iar satul în care nu mai zburdă miei
e satul cel mai trist, numit Bețești.

Pulsul universului

În răstimpul dintre două eternități,
când noi ne ținem de mână
și ne trimitem, din priviri,
tandre mângâieri,
fiecare cutreierând liber
prin gândurile celuiilalt,
ca într-un singur trup de bucurie,
în timp ce visurile noastre se încâlcesc,
se involburează și se luminează
ca o simfonie beethoveniană,

trezind foamea de zbor
dincolo de
închipuire și de porțile astrale,
printre roiurile stelare,
spre numinozitatea
sub care veșnicim,
atunci se face sărbătoare în cer
și pace pe pământ,
balsam pentru rănilor nevindecate
ale planetei.

abia atunci, pulsul Universului
bate normal...

Ușoară ca o iluzie

Ușoară ca o iluzie
ea vine spre tine
purtând pe umeri
urcioare pline cu mângâieri,
ai vrea încă o dată
să le numeri, dar
sunt închise
în ziua de alaltăieri.

dezmierdările-s pline
cu miresme tomnatice
fulguind peste trupul
tău gârbovit,
o ruină,
strivită de poveri de legende
ale frumuseții atice,
în timp ce sufletu-ți
neconținut se-nclină
spre roșia-aprinsa-continua lumină.

Mihai MERTICARU

De la început la sfârșit

Mă numesc Petroniu. Petroniu Venizzeti. Multă lume și chiar cititorii se vor întreba de ce un astfel de nume, cu rezonanță italiană. Nu am știut nici eu multă vreme. Când eram copil, m-am simțit complexat. La școală, toți erau Alexandru, Vlad, Cristi, Adrian, numai eu eram Italianul sau Mafiotul. Mai târziu am aflat și de ce se ajunsese în această situație neplăcută. Străbunicul din partea mamei a venit în România în perioada interbelică din regiunea Bari și a rămas aici. Se pare că a făcut și ceva pușcărie pentru furt de biciclete. L-au prins la a patra. Știți, povestea veche cu italienii... Nu vorbea nimeni în familie despre asta, considerând că e ceva rușinos. Eu nu le-am dat dreptate, cei mai mulți băieți de pe strada noastră au stat la zdup și asta nu i-a făcut să nu fie băieți de treabă. Bunicul s-a ales, însă, cu un tic verbal la ieșirea din închisoare. Înjura la tot pasul, dar nu mi-am dat seama pe cine. A lucrat la drumuri, a fost care-va-să-zică drumar. Bătea piatra. Dacă vă amintiți strada aceea din piatră cubică care ducea la gară prin fața Hotelului Traian și Decebal, realizați, desigur, și cu ce s-a ocupat. Nu am putut să-i urmez cariera, spre disperarea familiei. Acum, eu sunt profesor de limba română la o școală rurală și în fiecare zi trebuie să accept curiozitatea profesoarei de limba engleză, Doina Teodorescu, care îmi apreciază originea numelui.

- Vai, ce nume frumos aveți... Este italianesc?

Am confirmat de zeci de ori, până ce profesoara a ieșit la pensie.

Fac, așadar, naveta. Asta îmi ia tot timpul și nu am posibilitatea să-mi văd de romanul meu. Nu-l pot începe, deși știu sigur despre ce voi scrie. Când scrii un roman, cel mai greu lucru e începutul, primele trei pagini. După aceea, totul decurge mai ușor. Schema narativă o am în minte. Personajele sunt create și ele. Trebuie doar să le pun cap la cap. Mă gândesc că, dacă ar fi să o compar cu ceva, toată chestia ar semăna cu un trenuleț electric.

Un lucru extrem de important, deloc de neglijat, în romanul pe care îl voi scrie, e că joc și fotbal în echipa locală. O voi face în toate capitolele... Nu am un post anume. Am fost încercat pe toate, numai în poartă nu am stat. Nu înțeleg de ce atâta in-

stabilitate. Pun asta pe schimbarea frecvență a antrenorilor, din lipsă de performanță. Ultima dată ne-a antrenat frizerul comunei. Nu am primit niciodată vreo indemnizație, dar eram, totuși, recompensați. Tunsul și bărbieritul erau gratuite, în frizeria antrenorului. Până la un punct, antrenamentele decurgeau extraordinar. O oră eram lăsați liberi să facem ce vrem, să ne antrenăm singuri. De regulă, trăgeam la poartă, de la toate distanțele. Eu am vrut să impun și un alt tip de exercițiu dinamic. Lovitură de cap prin plonjon. Oricât ne-am străduit, nu a reușit niciunul să execute așa ceva. Ne aruncam mereu înainte ca mingea să ajungă în aria noastră de execuție. Sau mult după aceea. Colegii de echipă mi-au reproșat că am idei trăsnete și am renunțat. Am revenit la șuturi. În funcție de asta, erau împărțite locurile în teren. Cine nimerea poarta era considerat automat atacant central. Au fost situații când am jucat partidele și cu 7-8 atacanți. Nu s-a marcat, însă, niciun gol. Mingile zburau aiurea peste gardul stadionului. În interiorul mingii sunt păsări migratoare - ne spunea Ion Râposu, căpitanul nostru de echipă, un băiat tare de treabă. După ce a plecat în Germania, să culegă șparanghel, ne-a trimis două mingi de fotbal. La un interviu pentru ziarul local, am fost întrebat dacă nu ar fi mai bine să transformăm echipa într-una de rugby. După cum știți, rugbyul are un regulament complicat. Pasele se dau numai înapoi și n-ai voie să scapi mingea din mână în față. Băieții nu au fost de acord. Aveau alte reflexe.

Astăzi, formația noastră a pierdut cu 5-0, pe teren propriu și a retrogradat de pe locul 7, ultimul. Dar asta nu a mai contat, echipa a fost desființată. Nu s-a sesizat nimeni, în afară de Vasile Ștreghea, care continua să vină pe stadion cu butoiul de vin în fiecare duminică. Nu mai urmărea, însă, nimeni ce se întâmplă pe teren. Eu nu mai jucasem de vreo șase etape fiind speriat de-a binelea. În ultima mea deplasare cu echipa, în timpul meciului, am primit o piatră în cap. Se știa cine a aruncat-o (directorul școlii din comuna respectivă), dar persoana respectivă nu a pățit nimic. Avea susținerea partidului de guvernământ.

În cancelarie, la trei ani de la desființarea formației, profesoara de limba engleză m-a felicitat din nou

pentru felul în care jucasem duminică. Nu i-am spus că echipa fusese desființată cu mult timp înainte.

Pot spune că echipa căpătase o constanță de invidiat. Am pierdut de cinci ori la același scor 0-6. Președintele asociației, primarul comunei, antrenorul erau extrem de mulțumiți. Stabilizasem o situație. Nu reușeam să marcăm, dar nu încasam mai mult de șase boabe. Azi, în minutul 90, am scăpat singur cu poarta goală (portarul era pe margine, se hidrata), dar - ghinionul dracului - am călcat pe minge. Altfel, aș fi marcat și aș fi devenit golgerul echipei.

A fost și o situație amuzantă. La F., am pierdut, de fapt, cu 4-0, dar am insistat ca în foaia de arbitraj să fie trecut 0-5, tocmai pentru a menține această constanță. În sport, constanța evoluțiilor are mare importanță. Demonstrează preocupare și responsabilitate. În ziarul local, au menționat că suntem o echipă în plin progres. Anul trecut, pierdusem toate partidele cu 7-0. Vina o poartă, însă, ghetete noi pe care le primisem înaintea meciului, din partea lui Vasile Ștreghea, cel cu butoiul, personajul cel mai bogat din această povestioară, pentru că așa am vrut eu, autorul, ca să-l determin să apară pe stadion în fiecare duminică... Nu e ușor să joci în ghete, de aceea Andrei Conache, interul nostru, o făcea desculț. La un meci, reușise chiar să marcheze, dar golul, singurul din tot campionatul, nu s-a pus. Arbitrul ne-a spus că e interzis să marchezi, dacă joci desculț. L-am crezut, n-aveam timp să verific regulamentul. Mă apucasem de planificarea materiei la clasele la care predam și asta lua timp. Trebuia să șterg din caiet ceea ce scriesem anul trecut. De fapt, doar datele erau menționate cu creionul.

Am stat mult și m-am gândit până ce am grupat textele sub același titlu. De fapt, am stat destul până l-am găsit. Mai întâi, am consultat bibliografiile publicate de revista americană Books and Us. Cei mai mulți autori și-au dat titlul textelor după numele iubitelor și soțiilor (50%). 15% după ceva din natură care le-a plăcut la un

moment dat. 25 % nu se știe nici acum ce au vrut să spună. Au folosit titluri imposibil de explicat fără să le citești cărțile. 10 % au glorificat armata rusă. M-am gândit, apoi, că toate cărțile au fost scrise într-o ordine firească, de la început la sfârșit. Puține au rămas neterminate. Niciun scriitor nu s-a gândit, însă, să publice o carte scrisă de la sfârșit la început. E ceea ce fac eu acum. La începutul cărții veți afla că revista aceea americană pe care am pomenit-o ca să impresionez nici nu a existat vreodată. Sau, dacă a existat, a dat faliment înainte de a apărea. Când acționariatul și-a dat seama că poate face ceva mai bun cu banii... Tot atunci veți înțelege că nu am jucat niciodată fotbal, că nu am frecventat niciodată stadioanele. Nu-mi plac. Le-am considerat vulgare. Epatante. Bucurii și regrete colective.

Cei mai mulți bărbați din orașul meu scriu poezii. Au multe iubite. Sau n-au niciuna. Proză mai scriu doar vreo doi. Unul dintre ei, K. mi-a plăcut și mie, care sunt mai selectiv în privința lecturilor. Nu că nu mi-ar plăcea și câteva romane proaste, dar renunțând la ele am câștigat o grămadă de timp pentru celelalte care, într-adevăr, contează. Unul dintre acestea, dintre romanele proaste, e cel al lui B.H. Personajul lui principal moare într-un accident de motocicletă, când se întorcea acasă de undeva din Occident, unde spăla vasele unui restaurant ca să-și întrețină familia rămasă în țară. A călcat rău pe frână luat prin surprindere de o pisică ațipită în mijlocul drumului și dus a fost. Asta e tot subiectul cărții... Titlul e și mai nenorocit: Motocicleta Slava 201. Revinând la K. să spun că romanul lui de debut, Îmbunătățirea, este mai mult decât eclatant. Ridică mai multe semne de exclamare și de întrebare. Mai mult, valorifică niște ani de penitenciar de drept comun. Cartea a fost premiată de UTC. Când nemții au deschis arhivele Securității, numele lui K. a apărut printre agenții STASI. Probabil, acesta ar fi fost subiectul unui roman extraordinar pe care K. l-ar fi scris cu siguranță, dacă nu se prăpădea într-un accident de motocicletă. Când s-a făcut constatarea, s-a remarcat că motocicleta era tot o Slava 201. Curios, dar toți bărbații care mureau în orașul nostru mureau în fel de fel de accidente, în timp ce pilotau această motocicletă, Slava 201.

Astăzi, în cancelarie, profe-

sorul de educație fizică mi-a dat un manuscris și m-a rugat să-l citesc. Eventual, să fac anumite corecții. Era un roman scris cu 30 de ani în urmă, dar ținut în sertar. Respectivul își propusese să ajungă scriitor, după cum mi-a spus, unul dizident să poată fi pomenit la Europa liberă. Nu publicase niciodată niciun text, dar era convins că povestea pe care o ticluise e ceva special, după cum își prezenta singur lucrarea. Am acceptat. Subiectul era banal și prost scris. Un profesor de liceu își publică lucrarea de gradul întâi după care moare de o boală necunoscută. Am intervenit pe text și am îndreptat cât de cât lucrurile. I-am sugerat autorului să lase personajul în viață. Mi-a spus că nu se poate. Cartea ar fi respinsă de cenzură. După o lună, profesorul de educație fizică m-a abordat din nou. Același lucru și tot ceva special. Nu l-am refuzat, nu-mi place să am relații tensionate cu cei din cancelarie. Acasă, după ce i-am răsfoit manuscrisul, am constatat același lucru. Subiectul era banal și prost scris. Un profesor de liceu își publică lucrarea de gradul întâi după care moare de o boală necunoscută. Numele său ajunge să fie dat atelierului mecanic din școala unde a lucrat 25 de ani. Atelierul Mecanic Grigore Șubrezeanu... Asta era tot subiectul. Partea negativă a întâmplărilor e că profesorul de educație fizică s-a îmbolnăvit și a decedat el însuși în spital, răpus tot de o boală necunoscută. Nu a mai apucat să-și publice romanul, dar asta nu a împiedicat autoritățile locale să-l declare pe profesor scriitorul urbei post-mortem. Urma să fie pomenit la toate aniversările comunitare. De fapt, acesta este subiectul viitorului meu roman. Un individ ajunge scriitor fără să publice nimic... Am consultat din nou revistele internaționale. Nicăieri nu e pomenit vreun romancier fără niciun text scris. Profesorul meu de educație fizică a fost o excepție. Poate deveni personajul unei cărți pe care nu știu dacă o voi scrie vreodată, dar dacă o voi face, îl pot determina să scrie ceva acolo (o poezie de ziua națională?).

Inspectorul m-a chemat deoparte și m-a întrebat direct dacă am una mică.

- E doar o inspecție de grad, dă-o dreacului!

Am adus o sticlă.

- Du-te și fă-ți orele, intru la ora a patra.

M-am executat. Domnul inspector Aristotel Năstac era recunos-

cut pentru exigența lui. La ultima oră de curs, într-adevăr, m-am pomenit cu el în clasă. A V-a primară și, ca obiectiv, textul Moțata (numele unui pui de găină, personajul principal). Ca să treacă ora mai repede i-am pus pe copii să copieze textul. La un moment dat, elevul Dimitrie Vlasov, basarabean refugiat cu părinții, din raionul Orhei, ridică mâna:

- Domnu, domnu a adormit.

Elevul avea dreptate. Inspectorul ațipise. Ca să salvez situația, i-am spus că dl. inspector se simte rău, e puțin bolnav, dar nu a adormit. Se concentrează. Copiii m-au crezut, dar după cinci minute, Ildiko Tunde, fata unei familii de maghiari aproape că a țipat:

- Iștenem, ioi, el sforăiește!

Abia am așteptat finalul lecției. L-am ciupit de mână pe inspector și i-am spus că trebuie să ieșim, se sunase de pauză.

Inspectorul a crăpat un ochi și m-a rugat aproape colegial.

- Mi-e rău, du-mă acasă. E doar o inspecție de grad, dă-o dreacului!

- Și procesul verbal?

- Îl scrii tu. La mine vii doar să-l semnez.

L-am dus acasă cum mi-a spus. Stătea undeva pe Strada Abatorului. Am sunat la ușă și a răspuns o femeie supraponderală, extrem de nervoasă. Când a dat cu ochii de mine, s-a iritat și mai tare.

- Bețivule, mi-ai îmbătat bărbatul! Mâine va veni și-ți va face inspecție.

A avut dreptate. A doua zi m-am pomenit cu inspectorul la prima oră.

- Ai una mică? am fost luat la întrebări.

Evident, am oprit acțiunea romanului aici. Voi trece la un alt capitol, în încercarea mea de a scrie un roman de la sfârșit la început. Dacă aș fi continuat în aceeași notă, inspectorul ar fi fost luat drept alcoolic și ar fi intrat într-un unghi narativ riscant. Nu văd ce ar mai fi putut face în afară de o nouă inspecție.

Leonard POPA

Un spectacol al mântuirii și al nemuririi

Odiseea unei familii, dar de fapt, pentru a fi și mai corect, odiseea fratelui Șerban, cel care este și autorul unui expresiv și emoționant jurnal, este surprinsă, cu maximă fidelitate, și cu talent de povestitor de Mara Paraschiv în acest nou roman al său, *Agonia păianjenului* (Bacău, Editura Corgal Press, 2020), roman, doar în aparență autobiografic, dar realizat pe un fond psihologic profund.

Viața, așa cum reiese și din paginile jurnalului personal pe care se bazează întregul eșafodaj al autoarei, este surprinsă până la detaliu prin relatările multiple pe care le înserează în aceste pagini, multe dintre întâmplări fiind încărcate de un tragism autentic, de un tragism al unui destin inconfundabil.

Trăsăturile de caracter, cu toate ale sale, dar și comportamentul personajelor, în fond, mai mult al personajului principal al acestui roman, *fratele Șerban*, constituie pentru prozatoare, acea pânză de păianjen în care autorul jurnalului își aruncă întreaga existență.

Datinile, obiceiurile ritualurile, multe dintre ele chiar de origine precreștină, dar păstrate cu multă sfințenie, sunt preluate și duse mai departe de urmași așa cum au fost aduse din străbuni până la noi. Ele constituind un bun pretext de a se face adevărate volute care întregesc întreaga încărcătură a cărții.

Multe întâmplări din acest roman al Marei Paraschiv par a fi prinse pe un fir de poveste, care, ca toate povestirile, reale sau inventate (amplificate), care rămân în urmă, sunt consemnate, cu fidelitate, de autoare.

Totul pare să se deruleze sub puterile dar și sub presiunea *karmei* cu care ne naștem, lasă să se înțeleagă autoarea și decupează în acest sens, filă cu filă, din jur-

nalul și prin împletitura firelor de păianjen, așezându-le în rama timpului.

Povestea acestei cărți – ne avertizează în cuvântul însoțitor Mara Paraschiv, *pare un adevărat jurnal de front, în care bătăliile, și de fapt marea bătălie finală, se dă cu viața, este una mai altfel care nu se derulează ca în proza tradițională, iar adevărul celor narate fiind dincolo de întâmplările personajului.*

Fratele Șerban se află de fapt într-o continuă agonie în fața realității crude, încărcată de un dramatism înfiorător.

Am încercat să pătrund în adâncimea sufletului său, să-l înțeleg și să-l deplâng în același timp nu era nevoie să-mi spună ce îl doare... am căutat să mă transpun în el înainte de moartea lui, dar și după moarte ne mai avertizează, cu destul de multă prudență Mara Paraschiv, parcă anume făcând o punte de la realitate la tragedie, purtând, în paginile cărții un dialog, uneori închipuit, alteori adevărat, dar de cele mai multe ori dus până la absurd.

O adevărată lecție de viață și despre viață pusă sub puterile *karmei* sau mai pe românește spus: *Ce și-e scris, în frunte și-e pus*, este romanul *Agonia păianjenului*, care aparent poate fi considerat un jurnal personal, un jurnal cu file descoperite în zațul memoriei.

Ca și *Povara tăcerii*, un alt roman al Marei Paraschiv și acest roman *Agonia păianjenului* este condimentat cu o serie de reflecții și de gânduri lirice, cu o sumă de fulgurații aforistice plecând de la realități, multe dintre ele dramatice pentru că și finalul romanului este unul dramatic.

Întreaga structură epică a acestui roman se poate etala prin cugetarea autoarei, care spune: *Să*

fi fost fratele meu un IOV biblic, un încercat a lui Dumnezeu pentru a fi un exemplu pentru toți ceilalți, care l-au cunoscut și care nu l-au cunoscut?

Sub această întrebare pusă și ea în *Agonia păianjenului* se derulează, scenă cu scenă, acest spectacol al mântuirii și mai ales al nemuririi, în care durerea și disperarea nu cunoaște limite.

Se poate observa din paginile romanului forța și plăcerea autoarei de a nara, de a trece în revistă, uneori cu discreție, alteori aproape abrupt și cu un anume radicalism, întâmplări de un mare dramatism, întâmplări decupate din jurnalul personal, folosit drept pretext, jurnal pe care fratele Șerban îl păstrase ca pe un bun prieten căruia putea să i se adreseze în clipele de singurătate sau atunci când simțea nevoia să se confeseze cuiva.

Mara Paraschiv a folosit acele file de jurnal, le-a repus în circulație, adunând și croșetând evenimentele așa cum păianjenul adună în țesătura sa nimfa și o transformă în chihlimbar.

În fond și acest roman *Agonia păianjenului* poartă în sine povara unei tăceri pe care fratele Șerban o notează spre a se confesa cuiva, fie și unui prieten imaginar, nu din dorința de a fi compătimit, ci doar pentru a nu rămâne doar o umbră în lumea viitoare, dincolo de semnul trecerii prin această lume croită după legi pe care nimeni nu le poate ști înainte de a se derula.

Agonia păianjenului de Mara Paraschiv este o bună lecție despre viață, despre prietenie, despre suferință, pe care încearcă să o transmită, artistic, celor care vor citi pagini din... filele de jurnal al Fratelui Șerban.

Emilian MARCU

La trecerea stelei*

Polivalența scriitorului corodean Constantin Oancă relevă publicului larg un creator de excepție: poezie, eseu, critică literară, aforism, cugetare. Cu *La trecerea stelei*, Constantin Oancă, dascăl reputat, creator și interpret de muzică tradițională, intelectual rasat, meșteșugar de cuvinte, se apropie de cea de-a douăzeci-a carte pe care își pune semnătura. A debutat editorial cu 20 de ani în urmă cu un volum de aforisme, *Îngerul din singurătate*, continuând cu *Clipa cea repede*, volum apărut în anul 2005 și *Pod peste o cădere*, volum apărut în anul 2008, după care au urmat mai multe volume de poezie: *Elegie pentru o sută de violoncele*, *Înserare neterminată*, *Privit cu toate stelele*, *O corabie care nu mai sosește*, *Euridice* și *Cântec venit pe ape...* Adăugăm acestora cele trei volume de eseuri (*Lot*, 2014; *Și a fost o dimineață*, 2018; *Mihai Eminescu și Nichita Stănescu*, 2019), două volume de cronici literare, muzicale și eseuri (*Ochiul lui Homer*, vol. 1, 2015; *Ochiul lui Homer*, vol. 2, 2017) și un volum de cugetări despre credință (*Muntele*, 2020).

Cartea *La trecerea stelei* este, practic, o chintesență a creației lui Constantin Oancă, în care autorul „adună... microeseuri, maxime și reflecții despre spectacolul ființial, despre artă, despre credință”, așa cum remarcă și prefațatorul volumului, reputatul scriitor Daniel Corbu. În acest sens, titlurile celor șapte secțiuni sunt semnificative: *Gânduri imediate*, *Conștiința numită Om*, *Poezie și muzică*, *Întâmplări seculare*, *Frumos și bun-gust*, *Mihai Eminescu și Nichita Stănescu*, *Cugetări despre Dumnezeu*.

Considerat „un adevărat manual de învățătură de mare naturalitate și magnetism” (Daniel Corbu) al autorului, volumul incită gândirea cititorului, stimulează meditația, oferă clișee de spiritualitate, zbaterea în căutarea nemuririi („Cea mai

mare tragedie e că omul moare. Și mai ales fără să știe de ce.”), adăpare din înțelepciunea filosofilor („Filosofia este creația oamenilor concepută ca necesitate de-a organiza gândirea, de-a înlănțui raționamentele bazate pe argumentație și pe relația dintre cauză și efect, de-ai stabili priorități, de-a răspunde, chiar, la întrebări fundamentale privind soarta omului și relația lui cu semenii ori cu divinitatea etc., ceea ce este foarte bine.”). Unul dintre meritele scriitorului meditativ Constantin Oancă este că alternează spiritualitatea, înțelepciunea filosofică cu realitatea cotidiană dulce-amară.

Constantin Oancă este, înainte de toate, un cugetător. Sunt semnificative cugetările despre educație („E adevărat, oamenii sunt diferiți de la naștere în ce privește frumusețea, inteligența, talentul, sănătatea, însă cele ce-i fac să nu se deosebească sunt sensibilitatea și bunul gust, ceea ce le și asigură numele de *semeni*” sau „Că educația și cunoașterea sunt azi în cădere liberă ne-o spune masiva gândire conspirativă. La urma urmei, e mai comod să accepți o falsă credință - iar o conspirație, asta e- decât să gândești. Aici se potrivește cuvântul pe care l-am mai spus în alt context și anume că dacă educația și cunoașterea costă, în schimb absența acestora ne costă”), despre nedreptate („De ce uneori vedem cum celor nedrepti le merge bine, iar celor drepti le merge rău?” sau „Viața aceasta este un mozaic de mici/mari nepotriviri/neînțelegeri între oameni care, din păcate, sunt așa de multe ori încât uneori nu le mai poți face față”), despre muzică și poezie („Muzica este o mare ființă rănită de moarte al cărei sânge se varsă spre iertarea păcatelor noastre estetice” sau „Că poezia noastră nu se mai citește! Dacă-i așa totul e în spre bine, deoarece suntem îndemnați să recurgem la planul de rezervă, acela de a face din viața noastră cea

mai frumoasă carte de poezie.”), despre Covid 19 („S-a afirmat și încă se mai afirmă, de către o parte dintre reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române, că Sfânta Împărtășanie este cel mai bun vaccin împotriva Covid 19. Eu cred, am mai spus-o, că nu în asta stă apărarea noastră în fața unor pericole reale, ci în grăunțele de muștar al credinței cu care te apropii de sfântul potir.”), despre bunul simț și bunul-gust („Două mari simțuri ne apără de amenințările inerente - mai ales cele interioare, între care prostia este cea mai mare: bunul simț și bunul gust. Ele sunt zestrea noastră ereditară, sunt ceea ce numim legea morală din noi. Neglijarea lor e un adevărat act de automutilare”), despre Eminescu și Nichita Stănescu („Vorbind despre Ziua lui Mihai Eminescu și a Culturii Naționale am sentimentul că această zi e o zi fără timp” sau „Un poem numit NICHITA”).

Constantin Oancă își încheie volumul apoteotic, prezentându-ne un florilegiu de „Cugetări despre Dumnezeu”, din care vă prezentăm doar câteva, lăsându-vă plăcerea și interesul de a le savura în liniștea gândirii personale: *Frumusețea ne-a fost dată de Dumnezeu pentru a nu ne pierde de El; După ce l-a făcut om, Dumnezeu l-a așezat pe acesta în viața Lui; Dragostea este cel mai uman dintre sentimentele omului. Și dacă „Dumnezeu este dragoste”, asta înseamnă că noi suntem legați/atrași de El; Puterea lui Dumnezeu exercită o mare presiune asupra gândirii, determinându-ne să-I recunoaștem prezența în viața noastră și a lumii etc.*

Felicitări autorului și succes la lectură cititorilor!

Ghiță NAZARE

* Constantin Oancă, *La trecerea stelei*, Editura *Princeps Multimedia*, Iași, 2022

Între breviar și jurnal (5)

– Iubesc cuvintele și, în același timp, mă tem de cuvinte; nu o dată în mod superstițios.

– Ce strică „Ziua României“, „Ziua Culturii Naționale“ și alte sărbători oficiale? Dozajul, ghiftuirea! Iar înainte și după astea, sfîrpicunea!

– Neglijența îndepărtează: „Aproape de Piața Victoriei o zăresc pe [poeta și prozatoarea] Coca Farago. Sînt laș. Mi-i frică s-o revăd. E într-un hal de părăsire cum numai boala mintală ți-l poate da. Mă revolt împotriva lașității mele nuanțate și de caracteristica senzație de greață pe care mi-o provoacă astfel de tragedii umane. Și, totuși, grăbesc pasul. În gînd mă apăr: «cu ce o poți ajuta?! Poate că-i faci mai mult rău promițîndu-i, cum ți-i obiceiul în astfel de situații, lucruri pe care nu le poți îndeplini! Data trecută biata Coca te invitase să colaborezi cu ea la un dicționar enciclopedic în mai multe limbi în care să fie proslăvit Iisus și Stalin și înjurat Petru Groza...». Totuși mi-i scîrbă cît de laș sînt. Și, pe deasupra îl îndemn și pe Șerban (băiatul meu), care fusese cu mine, să grăbim pasul. De ce să mai acuzăm pe cei care se feresc din calea lui Artur Enășescu și pe cei care nu au avut destulă grijă de marele nostru Eminescu?!“ (Traian Chelariu, *Strada Lebedei nr. 8*, Pagini de jurnal, Ed. Paideia, 2002, p. 246). Recunosc că, în trei sau patru cazuri, am avut și eu atari lașități. Mi-am dat seama că, oricîtă bunăvoință ai avea, anumite repulsii sînt irepresibile. Numai sfinții ar putea să și le învingă!...

– Greșește și mai abitir cine se gîndește intens la greșală.

– Refuzul nu exclude respectul față de cel refuzat. Pot să spun *nu* fără să ofensez ori să umilesc.

– „Mai e posibilă, azi, o «declarație de independență a spi-

ritului», colectivă sau individuală?“, l-am întrebat. „Asta vizezi, tu, bătrîne idealist?“, mi-a răspuns. Și a adăugat: „Te crezi în urmă cu un secol? Nu realizezi că trăim într-o lume de maxime servituți, că pe toți ne paște tăvălugul uniformizării și conformismului? Nu simți că există riscul ca termeni precum *independență* și *spirit* să fie scoși din dicționar?!“ În loc să mi-o împrăstie, replicile sale îmi augmentau îndoiala inițială. Aș fi vrut să-l contrazic, dar nu găseam puncte de sprijin în realitate.

Zigzaguri

– Puține alte vorbe mă irită mai mult decît aceasta că „la noi, încă-i bine!“ Sună a obidă și resemnare, a „filozofie“ de pe fundul gropii.

– Nu o dată, incidentele din Parlament sînt relatate ca lucruri nemaivăzute în istoria instituției legiuitoare. Au fost însă și în trecut, de la începuturi, destule „scene de crîșmă“, cum le numea Alecsandri, într-o scrisoare către Paulina, soția sa, din septembrie 1879: „La Camera au început discuții violente, amestecate cu scandaluri și injurii. Kogălniceanu tratează pe Vernescu de cap sec. Vernescu îi răspunde că-i un nebun bătrîn, care mînîncă cantaride și merită să fie închis la Balamuc!... și toate aceste grațiozități spuse în gura mare înaintea publicului și a consurilor [*sic*] străini“ (v. *Opere*, 10, p. 497). Cine a citit nu se miră și nu se indignează.

– După pilda Ivireanului, am optat mereu pentru „scaunul prost“, nu pentru fotoliul căptușit. Prea comod, acesta te oprește uneori să judeci drept.

– „Banul este totul, iar omul nimic“. Spusă parcă pentru zilele noastre, fraza e veche: am găsit-o într-o proză din *Viața literară și artistică*, anul 1907.

– Bătrînul Alecsandri către

fiul său, viitorul poet: „La biserică să mergi adesă, ca să-ți ajute Maica Domnului“. [...] „Caută de te închină dimineața și sara, că cine uită de Dumnezeu, apoi și Dumnezeu uită pe acesta“. [...] „Silește-te zi și noapte cu învățătura“ [...] „Caută să-i întreci pe toți [...] și să bucuri pe părinții tăi, cari cheltuiesc pentru binele tău“ (*Scrisori, Însemnări*, pp. 244-245). Așa sunau odinioară sfaturile pentru buna creștere. Cîți părinți de azi se mai uită la cheltuieli și-i țin din scurt pe cei trimiși la educație, amintindu-le de efort, datorie, ambiție? O fi barem unul care să-și trimită odrasla la biserică?

– Vîrsta a treia: vîrsta în care te ferești și de sărat și de dulce.

– Cînd se supără, ar „pune o bombă“ la toate. Noroc că, pînă s-o achiziționeze, supărarea îi trece.

– Mi-am reconstituit drumul: am mers de la asertoric la dubitativ. Îndoiala e – am descoperit – calea cea mai potrivită spre adevăr.

– Oricine combate excesele e un „conservator“. Prin anumite critici, înșiși revoluționarii pot fi „conservatori“.

– Savant, dar inimă de porc: ce monstruozitate!

– Sînt zeci efectele perverse ale exagerărilor. Unul e desensibilizarea. Zi de zi și seară de seară, trompetele „moderatorilor“ anunță ca la tarabă: „anchete fără precedent“, „ediții speciale“, „ediții eveniment“, „ediții de colecție“, știri „atomice“, „nucleare“, „declarații-șoc“, „imagini cutremurătoare“, „dezvăluiri

incendiare“, care vor pune pe jar clasa politică și „vor zgudui întreaga țară“ etc. Apoi băieții sau fetele de la pupitru invită „poporul“: „stați lângă noi“, „trebuie să ne urmăriți“. „Motivele“ se dovedesc însă futele. Marfă de bric-à-brac, fistîcuri. Cine le cumpără o dată și-și dă seama că a fost înșelat, nu va mai crede nici în lucrurile cu adevărat grave.

– Chiar dacă vreodată și-ar schimba atitudinea, să nu te întorci cu rău asupra celui ce ți-a făcut, fie și o singură dată, bine!

– Când știu că mai am încă rafturi de cărți necitite, mă consider tînăr.

– Singurele laude care contează sînt ale celor inteligenți.

– E o plăcere să oprești gestul de mulțumire al cuiva chiar înainte ca el să-l fi schițat.

– Uneori *nimicul* e cel mai costisitor, deoarece te îndatorează pe termen lung.

– E o consolare să afli că unii își amintesc de tine, fie și numai pentru a te elimina dintr-o enumerare.

– Nu-mi plac „complicații“ ostentative și „enciclopediștii“ de trei dicționare, dintre care unul de citate.

– Varlaam despre lacom: „Cînd îi prisoseaște, atunce mai multu-i lipsește“ (*Opere*, p. 270).

– Pașii mărunți, dar siguri, ne ajută să străbatem distanțe lungi.

– Ezitățile te pot face uneori să pari nepoliticos.

– Cei mai vulnerabili în viitor vor fi cei ce huzuresc acum.

– „Nu e nimeni/ Căruia Zeus să nu-i fi dat un chin“ (Mimnermos, „Tinerețe“, traducere de Radu Hîncu).

– După ce i-am deschis ușa, recenzorul, un june, m-a întrebat: „Cîți ani veți?“ I-am spus. A frecat cîteva secunde „tableta“ și a dedus că nu mă încadrez în parametrii de vîrstă stabiliți pentru ancheta pe care a fost trimis s-o realizeze. După un scurt moment de gîndire, ca să nu mă piardă ca „subiect“, mi-a zis: „Pot să vă fac mai tînăr?“ „Lasă-mă așa“, i-am răspuns, și am încheiat

discuția cu un surîs.

– Pe un ferpar din *Deșteptarea*, zăresc numele lui Petre Dan Cășeriu, care, împreună cu soția, împărtășea suferința unei cunoștințe. Cîndva, „băiatul“ ăsta promitea să devină un bun publicist. De zeci de ani însă n-am mai auzit nimic despre el: de ce-o fi abandonat? Și mă mai întreb acum: cîți ca el? În același număr de ziar își dă aere de pionier al presei băcăuane postdecembriste și de maestru Tiberiu Lovin, care, dacă-mi amintesc corect, promitea mai puțin!...

– Nu m-am plictisit să adun exemple despre „fericita“ (încă mai cred unii) epocă interbelică. Iacă încă două, mai puțin cunoscute: „La masă – notează G.T. Kirileanu în jurnal, la 19 sept. 1922 –, îmi arăt indignarea față de starea în care ne bălăcim. Iar Dr. Mamulea [medicul Casei Regale]: - Cu *adevărul* ești învins, *minciuna* e mai tare! Ea menajează slăbiciunile și nu face plăceri. Într-o țară de hoți, nu poți face altă decît să te silești a trăi cît mai curat. Și nimic mai mult, căci e în zădar. Am crezut și eu în mai bine, dar văd c-am greșit. Mergem tot spre mai rău“ (*Martor la istoria României (1872-1960)*, vol. IV, Ed. RAO, 2017, p. 417). Și: „[Radu Comșa, personajul principal al romanului *Întunecare* de Cezar Petrescu] își dă seama că războiul n-a învățat nimic pe nimeni. Ticăloșia socială e tot mai mare. Îmbogății de război, politicienii venali, exploatorii de tot felul mișună mai mulți ca niciodată în România Mare“ (v. Al.A. Philippide, „Cronica literară“, în *Viața Romînească*, 21, nr. 2, febr. 1929, p. 270).

– A trecut dincolo de mijlocul vieții și n-a cultivat nici măcar un fir de iarbă.

– Stagnarea obosește de o mie de ori mai rău decît activitatea.

– Discut cu tinerii ca și cum am avea aceeași vîrstă: ei a mea, eu a lor.

– În cartierul în care locuiesc a existat pînă de curînd un fel de cooperativă de frizeri. După desfacere, unul dintre ei și-a înființat propriul *Barbershop*; vizavi, doi au

făcut să apară *Master barber*, cu mențiunea, adăugată pe firmă, *all about quality*, iar pe ușă plăcuță cu *Open și Don't sorry closed*; la nici o sută de metri, alți doi au deschis *Barbershop urban*. Dacă adaug numeroșii *graffiti* în limba marelui Will de pe zidurile clădirilor învecinate, concluzia nu poate fi decît aceasta: mahalaua a devenit anglofonă!

– Dacă aș fi fost prezent la lansarea cărții lui Stelian Preda (*Viețile unui vis: Teatrul*, Ed. Itinerar, Bacău, 2022), în cuvîntul meu n-aș fi putut decît să confirm caracterizarea pe care el însuși și-o face: un oltean „tenace și foarte ambițios“. Privind retrospectiv, toate acțiunile sale par inspirate de ambiție. Ambiția înseamnă să-ți exerciți mereu și, uneori, să încerci să-ți depășești puterile. La ambiție s-au adăugat seriozitatea și o serie de abilități naturale, care l-au ajutat să se descurce chiar și în împrejurări vitrege. Indiscutabil, Preda actorul și directorul de teatre are înfăptuiri remarcabile, datorită cărora va rămîne în istoria instituțiilor în care și-a desfășurat activitatea. Aidoma lui Matei Millo, cu care nu o dată se compară în devotamentul pentru meserie, are dreptul să spună: „modestia trebuie să plece capul dinaintea adevărului“ și să se laude. Cu o condiție: să nu amestece lucrurile cu adevărat semnificative (nu puține în cariera sa) cu lucruri insignifiante (ce valoare are, de exemplu, diploma primită de la așa-numitul Ordin al Cavalerilor Echității?). Cînd dau peste atari pase de vanitate sau peste încrîncenări (vezi referirea la Ion Caracimtru) nu-l mai urmez cu plăcere pe autor. Făcută mai mult cu foarfecele decît scrisă, cartea impune prin „montaj“ (un veritabil „dosar“ cu relatări jurnalistice și pagini de critică teatrală), ilustrează un „drum“ hotărît, un urcuș al unui ins talentat și energic, în care pulsează încă dorința exprimării scenice, dar suferă de lipsa evocărilor mai largi, a anecdoticii relaxate.

Poem de final

Scriitorului **Calistrat Costin**

(... „Numa' m-or vedea că nu-s!”...)

*Crește-mi, tu, Slovire, verbul dinspre muze
Până s-o tomni Lumina peste alba noapte,
Cum mereu și iarăși răstignim pe buze
Plânset de vioară, târcoliri de șoapte...*

Chiar așa: când inima poetului nu mai zădărește loc de price, când chipul cel cărunt al copacului din rariștea grădinii se vrea gârbovit și bătrân ca o rotire de barză purtându-și tristețea-n migrații, doar atunci și numai atunci frumusețea luminii se cheamă poemă aprinsă, neliniștită și puitoare de semne celeste... :

„«Ironia moderată» nu mai e nici la modă, nici la mare cinste (de unde cinste?!):

Vor fi mereu, e sigur, urechi de auzit și iepe să priceapă când vreun isteț de «om de lume» va bate șaua în contul deșelatei omenii...”...

În glasul tău cel nepătruns de umbre vei pribegi mereu prin ziua de mâine, prin ziua cât un verset înflorit pe post de cocardă, vei preumbla prin amintirile acelor ce încă n-au plătit uium la vama nevoirii, deoarece „**la moara de iluzii grăunțe nu mai sunt/ păduchii macină neant în stare pură,/pământul și-a pierdut busola,/ puncte cardinale s-au risipit/ în vânt**”... Și, mai ales, peregrinând pe margini de chindie, ca *frunza verde ruptă-n cruce*, cu iz de tâlcuire și „**de trimiteri la vremuri mai de demult și mai de dincoace...**, la judecata de apoi a poezilor, dar și a iubitorilor de poezie... în panteonul liric al graiului în care s-a rostit și Eminescu...”... Pentru că, mai spune Maestru, „...**Cititor de vechi gazete în care se închinău ode, osanale, encomioane, omagii, imne de slavă, elogii deșănțate acelor «cei mai iubiți fii» care au îmbrâncit țărișoara noastră scumpă în râpile veacului, Dan Sandu citează cu vădită voluptate din isprăvile acelor condeieri vânduți unor grețose idealuri, oferindu-ne o lecție de cum nu trebuie acționat și trăit în ani de restriște!**...” Ca mai apoi, tot noi, acei rămași fără scăpare pe marginea „**unui pământ**

Cântec de prieten

atins de grele maladii existențiale”, vom pune străji la cântece de sărbătoare, vom scobori drapele-n bernă, luând aminte mai mereu la macii regăsirii ce s-or grăbi să dea în pârg, ascunși la inimă târziu și fără sens, atenți la-(n)Veșni-ci(re)a mult prea devreme poposită: „*Spaima orelor mici/umblânde/ pe stradă/cu chipuri de paseri prelinse/ la margini de zbor nefiresc*”... :

„La ce bună bucuria

Când tot mai adâncă tristețea

Îmi răvășește osemintele

Și aud cum sub pământul de sub mine

Cere mereu neființă?!”

Cum îmi venea și mie la-ndemână a zice, gândindu-mă cu umbra duhului, la tine:

„Aruncă poemul acesta rănit

(pe jumătate)

ușor bandajat – într-un

spital de tristețe

Aruncă poemul pe scări

aruncă-l naibii odată

La ce bun că trăiești

La ce bun dacă mori...”

Ca mai apoi, ningându-mă cu frici de numa'-numa' (cum îți plăcea să spui!) și troienindu-mă în spectre de păcate și de luări-aminte, să mă cuminice zăbava, cu spovediri de îngeri răzvrățiți:

„M-am născut, am crescut, am copilărit, viețuit,

am fost, sunt, voi să fiu un rătăcit, am jelit

cât în șapte vieți, de răs n-am răs decât în

vreo trei, printre lacrimi, cele mai multe amare,

se cheamă c-am trăit, fiecare cu steaua și

părțica lui de infinit,

am tânjit mereu la clipe viitoare, toate, însă

au trecut, m-au cam durut, mai bine mă

plămădeau

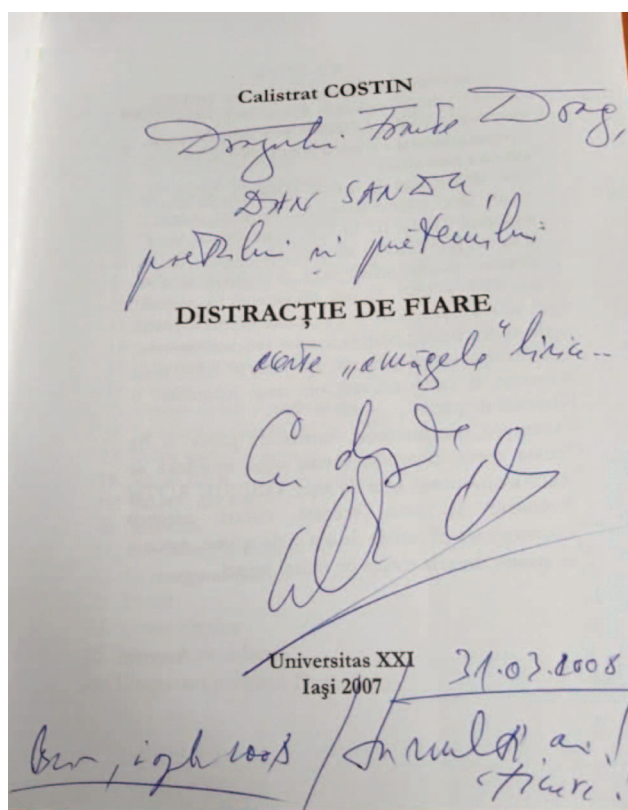
ai mei din uitare”

Eu m-am făcut totuna cu întomnarea ta cea necuprinsă în cuvinte și m-am purtat zălog la cripta zăbovirii, între amurguri veșnicind popasul... Și pentru că spuneai, în ospete, Maître, atunci când mă cinsteai cu vorbe-amirosind a ionatane: „...**Dezolantă, neliniștitoare perspectivă, de unde și exclamația finală: «Trageți obloanele, prieteni, a lor e minciuna!»** A cui? Vă las să ghiciți ori să deduceți...”...Mă-nclin acum, adânc, în fața Dăinuirii tale și zic, așa, ca pentru mine, să nu ne-audă nimenea:

Zilnic ghilotina tiptilă
 nu te mire poemul pe targă
 cartea mea cu versuri de plus
 probabil amintirea unei revoluții
 de catifea
 nu te mire poemul pervers
 mafiot
 trageți obloanele prieteni
 a lor e minciuna
 nu te mire poemul
 azi arestat
 consoanele suferinde scoase ades
 la barbut
 nu te mire poemul gătit de cenzură
 ora lătrând cu colți
 de cătea dând foc amintirilor
 nu te mire poemul ca un comerț
 cu îngeri
 când singur vei inventa somnul
 datul din coadă și
 ciugulitul din palmă
 fuga de sine semn de ridicol piatra
 spre inima ta azvârlită ades
 nu te mire poeme pe credit
 poeme la negru.

...!!!

Dan SANDU

Dacă mori luna e semn rău...

Mărineee, tu ești mai vechi p-acolo, știi mer-sul, așa că dă chiot să să adune oltenii, strigă-l și pă Dan al lui Frunte Lată, nu-i de mult pă la voi, să-și ia cu el baladângile și tot neamul lui de haiduci! Trimite-i vorbă și păcurărașului, și lui Făt Frumos și nu uita să-i dai de știre și lui Păcală... Mărineee, să nu-l uiți pe prințul Hamlet! Iar tu pregătește-ți carul, du-te-n goană la Porțile ale mari ale Raiului și așteaptă-l acolo pe alde Dumitru... Cum care? Dereul, mă! Leul Albastru!

Mă oprii o clipă din monologul meu imaginar – bocet la marginea gropii ce s-a căscat în dimineața aceasta de luni, 2 ianuarie a noului an... „Dacă mori,/ E semn rău”... Dar dacă mori luna, Mărine?

Și-n răstimpul pe care i-l las lui Marin Sorescu pentru gândire, dau cu ochii de comunicatul Uniunii Scriitorilor din România postat pe site-ul propriu la rubrica *In memoriam*. Îl redau în toată splendoarea și profunzimea brevității sale: *Uniunea Scriitorilor din România anunță cu durere încetarea din viață a scriitorului Dumitru Radu Popescu, fost președinte al Uniunii Scriitorilor din România*. Punct. Fix 22 de cuvinte, cu prepoziții și articole, dar mai ales cu ditamai repetiția cu tot...

Îmi mut privirea spre micul ecran. Pe TVR1, televiziunea națională adică, începuse jurnalul de știri de la ora 20. Aglomerație pe drumul spre casă, accidente, Zelenski, covid... Simultan, cu litere minuscule, pe crol se anunță decesul academicianului D.R. Popescu, la vârsta de 87 de ani, la concurență cu știrea, așteptată, probabil, cu sufletul la gură de toată nația, că măgărușul Aiurel a fost salvat de la înec de pompieri.

Și când credeam că le-am văzut pe toate, dau peste articolul lui Marius Oprea de pe MediaFax.ro, agramat sau numai neglijent intitulat *De ce moartea scriitorului și academicianului lui [sic!] D.R. Popescu n-a fost o știre*. Mi-este prea mare lehamitea să citez sau să rezum jenanta compunere. Aș jigni, aș murdări până și hârtia... L-aș întreba totuși pe justițiarul Marius Oprea de ce nici moartea profesorului clujean Ion Vlad, de pildă, nu a fost o știre pe 9 decembrie 2022.

Mărineee, mai zi-le oltenilor tăi să-și ia și cobilița, e bună rău la o adică...

Rodica LĂZĂRESCU

Ioan Burlacu - un veteran?

Dacă privim cifrele care jalonează trăirea terestră a lui Ioan Burlacu, am fi îndreptățiți să-l încadrăm în această categorie. Este o percepție înșelătoare pentru că omul, artistul emană o bonomie autentic moldavă, subtilă și discretă care constituie apanajul spiritelor tinere. La fel, deschiderea experimentală către domenii și tematici artistice, aparent antagonice, argumentează aceeași idee.

Un periplu biografic este necesar reperelor și opțiunilor plastice abordate în timp. Ioan Burlacu s-a născut la Botoșani, pe 8.07.1954. Studiile superioare le-a făcut la Iași, la Universitatea de Arte, până în 1978, pentru ca să le completeze în anii 2013-2014 tot la Iași. Din 1992 devine membru al Filialei UAP Bacău. Este foarte prezent în viața filialei, atât artistic, cât și administrativ. Expozițiile de grup la care a participat exced spațiul articolului, așa încât enumerăm aleator: 1988 - Bienniala de Pictură și Sculptură București, sala Dalles; Galeria 3/4 a Teatrului Național București, Galeria Căminul Artei București 1991; Saloanele Moldovei 1991-2016; Muzeul Literaturii Române - 1998; Sibiu, Timișoara, Botoșani, Sibiu, Tescani 40 de ani, Iași, Brașov, Craiova, Bistrița, Tescani 45 și multe altele. Această efervescență a rodit creator, astfel că expozițiile personale se produc într-o perioadă mai recentă: 1988 - Galerile Geneza - Moinești; Galeria AD-HOC - Bacău, 1997; 2005 „Evadări posibile” - Galeria Frunzetti Bacău; 2009 - „Arc Rotitor” Galeria Noua - UAP Bacău; 2019 - Un punct, două cercuri (cu Dragos Burlacu); 2021 - „Decupaje”, sala Horia Bernea - Ipotești; 2022 - „Des veliri”, galeria Dana - Iași.

Câteva simpozioane în străinătate l-au adus în contact cu arta internațională: Praga - 1996, Paris - 2002, Opisinia-Ucraina - 2007; Roma - 2011; Ravenna - 2013; 2019; Tel Aviv - 2019. Acestea și alte colaborări s-au concretizat în expoziții de grup în străinătate: 1992 - Lausanne, Elveția, 1992 - Sevilla Spania; 1993 - Wiesbaden; 1996, Muzeul Husit Tabor și Ambasada României - Praga, Cehia; 2000 - City Gallery Tampere, Finlanda; 2002 - Comme vous emoi - Montreuil, Paris; 2004 - Chișinău; 2008 - Limoges, Guerret, Tulle - Franța; 2017 - „Abstract, Expresionism & Informal Art” - Legnano - Italia; „Summer Art Expo” - Torino; Bienniala „Di Carta” - Schio, Italia.

A fost onorat cu câteva premii de prestigiu: 2002, Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova; Premiul

fundației Georgeta și Mircea Cancicov, 2005; Premiul UAP Bacău - 2009; Premiul de excelență al Bienalei *Lascăr Vorel* - Piatra Neamt- 2021.

În paralel desfășoară o activitate didactică la Colegiul Național „George Apostu” Bacău. Trebuie să amintim și creațiile poetice - prima lui dragoste - concretizate în două volume: *Blick-ul efemeridei*, 2011, Editura Vicovia și *Săditorea de urme*, la Editura Paideia.

Fiind absolvent de desen, demersurile grafice din domeniu i-au valorificat ductul spontan și expresiv, liber, concis dar inspirat, care conturează vizual și spiritual subiectul ales. Sub îndrumarea măștrilor Ilie Boca și Gheorghe Velea, tinerii - pe atunci - absolvenți au dat naștere unei veritabile școli peisagistice băcăuane, care s-a ridicat la standardele naționale. Trebuie adusă în discuție fastuoasa influență a Tescaniului, loc hărăzit cu inspirația creativă și spirituală care a atras permanent măștrii contemporani cu care pictorii băcăuani au putut dialoga verbal și ideatic.

Vasile Crăiță Mândră, artist versatil care posedă ochiul și viziunea analitică spunea: „Nota caracteristică a picturii lui Ioan Burlacu este consistența, sesizabilă la prima vedere, imanentă tuturor elementelor ce-i compun imaginea: pământ, vegetație, ziduri, apă, aer. Și în pofida materialității dense: omniprezența unor vibrații sonore în deplină rezonanță cu acordurile cromatice de gravitate lirică.”

La fel de concis și explicit se exprimă și maestrul Ilie Boca: „Drumul lui Ioan Burlacu a fost parcurs încet, cu acumulări calitative în puterea de expresie. Taberele de vară Berzunți, Dărmănești, Tescani au fost o adevărată școală; ele au făcut din Ioan Burlacu un trăitor sobru al momentului. Degradouri de verde unite prin griuri prețioase compun formele - case, copaci, pământ - cu reală plăcere

transmisă. Desenele pregătitoare cu duct jucat, seismografe ale stării sale în fața motivului, sunt adevărate documente emoționale. Ioan Burlacu, cu pas domol măsoară clipa.”

2005 - În siajul acestei pasiuni artistul dezvoltă o nouă temă de reflexie meditativă, în care formele fruste selectate din natură sunt colate cu accente plastice create la propriu și la figurat, care ne pun într-o descendență dadaistă în fața sculpturii obiect, constituite din cele mai neașteptate asocieri natură - creație; 2009, Expoziția „Arc Rotitor” marchează o evadare postmodernistă a plasticianului, care totuși păstrează un respect deferent Mamei Natura. Desigur că multe voci critice s-au pronunțat incitant față de provocările lansate de artist. 2018 - Proiectul de la C.C. Moinești marchează o nouă etapă valoare - imagine (colaborare cu Galeria Karo, vizita și aprecierea lui Ingo Glass și cronici în „Tribuna” și „Viața Românească”). Proiectul „DES VELIRI”, din toamna anului deja trecut, la galeria DANA din Iași, acolo unde observațiile profunde ale Mariei Bilasevschi demantează viziunea și interogațiile artistului, poate fi considerat de apogeu: „Expoziția recentă de la galeria DANA incită nu doar prin explorarea unui registru tematic ce însumează preocupările conceptuale ci, mai ales, prin instrumentarul plastic utilizat. Apelând la soluții plastice care secționează prin incizie, delimitează prin formă, re-semantizează prin întreg, Ioan Burlacu se distanțează de instigarea pur estetică a artei cu o mobilitate conceptuală ce îi permite să articuleze plastic «sunetul» ideii. Materia se transformă, se preface printr-o strategie inventivă de a articula prin obiect ceea ce cuvântul nu poate cuprinde.

Vocabularul plastic al lui Ioan Burlacu solicită gândul drept călăuză a privirii profane, fiindcă semnificativul rezultat din incizie sau jupuire a straturilor, reiterează înspre punctul de început, traseul devenirii, mai important în sine decât modul în care este exprimat.”

Iar Suzana Fântânariu conchide: „Ioan Burlacu este artistul autentic, complex, original, sensibil și principial. Opera lui e mereu surprinzătoare, proaspătă, cu o conotație estetică evidentă iar mesajele întregesc o realitate refigurată la un înalt nivel conceptual.”

Alte cuvinte sunt de prisos...

Radu CIOBANU

Contabilitate (3)

Eu recunosc că sunt un păcătos, dar nu înțeleg în ruptul capului faptul că „în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos ce se pocăiește, decât pentru nouăzeci și nouă de drepti care n-au nevoie de pocăință” (Luca, 15:17). Făcând abstracție de perspectiva psihologizantă, constatăm cu mare tristețe că acest pasaj biblic (foarte scump celor noăzeci și nouă de păcătoși ce au nevoie de pocăință), șubrezește întregul edificiu al unei vieți croite și trăite pe baza unor înalte și intransigente principii morale. Se deschide calea oportunismului târziu, meschin și suspect, deseori mimat, teatral, conjunctural, cu riscul suprem de a transforma rătăcirea drumului în program de viață, pentru ca la sfârșit să aibă loc miracolul convertirii (probabil după modelul lui Augustin, cel care a dus o viață scandalos de imorală, înainte de a deveni, Dumnezeu știe cum, sfânt al bisericii catolice). Când, cum, de ce, pentru ce, pot toți aceștia nădăjdui să răsune în sufletul lor ecoul liniștitoarelor cuvinte: „Credința ta te-a mântuit“?!... E posibil, oare, ca astfel de convertiri – din teamă, remușcări, prudență, egoism al salvării – să ștergă o viață plină de păcate?!... Sunt suficiente mărturisirea păcatelor, posturile, penitențele (adesea hilare), pentru a șterge o viață petrecută în ticăloșie?!... Să fie lipsită de temeii înțelepciunea populară: „Lupu-și schimbă părul, dar năravul, ba“?!... În niciun caz!... Cel rău dovedește o mare capacitate de transfer, de adaptare la noile împrejurări, o mare

flexibilitate a coloanei, toate aminându-ne de pisicile ce cad întotdeauna în picioare... Dacă ipocrizia și oportunismul au fost trăsături definitorii ale activiștilor zeloși pe vremuri, azi, când se poartă misticismul, fostele activiste (cu coc, sau fără), organizează excursii la mănăstiri, iar cei ce le-au luat pământul țăranilor până în talpa casei, fac elogiul proprietății private.

Pe piatra funerară a lui David Hume sunt înscrise provocatoare cuvinte: „Las posterității să adauge restul“... Ca epigon târziu, făcând parte dintr-o posteritate obscură, mă întreb: răutatea sau bunătatea sunt alegeri libere și, deci, responsabile, sunt opțiuni existențiale fundamentale, sau rezultatul unei determinări ce scapă liberului arbitru cum ar fi temperamentul, mediul social, educația etc.?!... William Golding, în „Împăratul muștelor”, cu celebrul lui experiment, constată că „puii de om”, poartă în ei – nativ, latent, abisal – germenii răului, cum ar fi instinctul dominației, al cruzimii, dar și pe cei ai empatiei, ai compasiunii, în proporții diferite; care prevalează însă, și de ce, la unul sau la altul, după cum am mai spus, e cel mai greu lucru de stabilit pe lumea aceasta. Dar nu e greu de constatat că instinctele pomenite pot fi și dobândite: un experiment realizat cu două grupe de studenți americani, împărțiți în deținuți și temniceri, a fost oprit după câteva săptămâni, cercetătorii fiind îngroziți de seriozitatea cu care „gardienii” și-au luat rolul în serios, în persecutarea celor aflați în... captivitate.

Oricum, e lesne de observat că ele, precum uleiul și apa, nu se amestecă niciodată și par a fi primordiale (ca și cum ar fi înnăscute, ar zice Descartes), atitudini generale față de lume, natură, animale, plante. Bunătatea, de pildă, nu poate fi episodică, selectivă, conjuncturală, și nu se poate dobândi, oricât s-ar strădui unul sau altul. Sforțările, în silnicia lor apăsătoare și penibilă, se manifestă oportuniste, ipocrite, ostentative, epidermice: se lasă barbă, se îmbracă vestminte ceruite, vocea devine uleioasă, iar vocabularul abundă în cuvinte ca: „Sfânta Biserică”, „Bunul Dumnezeu”, „Păca-

tele noastre“, „S-a înrăit lumea”, „Tineretul din ziua de azi“ etc. Aceste manifestări teatrale sunt mai spectaculoase în orele, cel mult zilele, ce urmează euharistiei, când un mare păcat ar fi să sâruiți până și proprii copii, dacă vă închipuiți așa ceva. Apele (convingerile, ideile, sentimentele) trec, pietrele (caracterul, profilul moral, sistemul de atitudini) rămân. Ce iluzie măreață și deșartă: să crezi că a doua zi, pe 23 decembrie 1989, vor pieri, pentru totdeauna, ipocrizia, lichelismul, impostura, demagogia, parazitismul, lașitatea, complicitățile vinovate etc.

De aceea nu cred în pocăința târzie; totul e calcul, prudență, neliniște și, mai ales, regret pentru o viață trăită prost, o tentativă de a recupera irecuperabilul, de a preveni inevitabilul. Răul este omogen, nu scade, dar poate crește de vreme ce crează dependență, dorință de recidivare, precum ruda lui apropiată, viciul. Ca dovadă, înaintarea în vârstă e însoțită de o accentuare a caracteristicilor negative ale personalității: oamenii devin mai ursuzi, mai acri, mai resentimentari, mai intoleranți, iar istoria marilor dictaturi e grăitoare în această privință. Iar dacă un mare avar, un mare iubitor de arginți, care nu s-a îndurat să întindă câțiva bănuți unui sărman, se hotărăște în ultima clipă să precizeze în testament: „Las toată averea mea săracilor“, e că nu mai are ce face cu ea pe lumea cealaltă, iar nu că ar fi simțit toată viața teroarea muștrătoarelor cuvinte: „La ce-i folosește omului să câștige lumea întregă, dacă își pierde sufletul“. Cu excepțiile de rigoare: sfârșitul, eventual martiriul prin sublima lui transfigurare, ar putea constitui salvarea unei vieți anoste, banale, prin probarea unor înalte virtuți morale: demnitate, eroism, noblețe, spirit de sacrificiu. Exemplul domnitorului Constantin Brâncoveanu este grăitor în această privință: logica obișnuită a vieții este abolită; totul se înscrie pe o altă traiectorie, sub alte stele. Deci, prezintă interes nu numai cum trăiește omul, ci și cum moare...

Dar, precum uleiul și apa, nu se amestecă nici însușirile afectiv-motivaționale cu cele cognitive, cultura ofițerilor germani, școliți la filosofia kantiană, cu brutalitatea execuției „soluției finale” pe baza „bibliografiei” obligatorii: Mein Kampf. Oamenii inteligenți pot fi extrem de cruzi în a identifica mijloace și modalități prin care să diversifice și să amplifice sursele și resursele suferinței, ale suplicului (pe care nici Infernul lui Dante nu le întrece), ca să nu mai pomenim de mijloacele de exterminare – singurul aspect incontestabil al „progresului” social. „Civilizațiile”, de fapt noile, adevăratele barbarii (pentru că adevăratul barbar nu e cel lipsit de confort și de igienă), a însemnat, în primul rând, și nu se știe de ce, o inventivitate diabolică privind diversificarea și „rafinamentul”, eficiența, randamentul acțiunilor generatoare de suferință. Studiul acestora ar dezvălui o antologie a cruzimii extrem de „instructivă”: de la „pieptarul” închisorii San Quentin, descris de Jack London, la carnea friptă a propriului copil, servită tatălui aflat în captivitate într-o închisoare din America Latină. Nu mai vorbim de „uneltele” Sfântului Oficiu, a căror „trecere în revistă” a fost suficientă pentru a-l convinge pe Galileo Galilei să abjure, mustăcînd în barbă, mai mult pentru sine (și pentru cei ce vor veni), „Și totuși, se învârt”. De „preferat” ar fi inteligența inferioară, spontană, brutală, previzibilă: glonte, ștreang, decapitare. Dar marea civilizație romană (iertare marilor ei poeți!) nu a venit atât cu drumuri, poduri, apeducte, băi publice, ci, mai ales, cu „deliciile” agoniei prelucrate, pe nisipul diverselor arene care au urmat, ca o fatalitate, peste tot actul „civilizator” al legiunilor romane.

Dar să lăsăm deoparte naiva „virtus romana rediviva”... De vreme ce am stabilit că binele și răul sunt precum apa și uleiul, și nu putem concepe relații de continuitate sau complementaritate, să ne aplecăm asupra celei mai răscolitoare interogații: poate fi binele antidotul suprem împotriva răului, îl poate stinge, îmblânzi, atenua?!... Nu trebuie să fii mare filosof al istoriei, pentru a sesiza

că răul proliferază în societățile ce manifestă toleranță, îngăduință, răbdare și ...uitare. Justiția română constituie o sursă inepuizabilă (de umor negru) în această privință: condamnare cu suspendare, arest la domiciliu, neîncepere a urmăririi penale, recurs compensatoriu, eliberare pentru bună purtare (în penitenciar!), reducerea pedepsei pentru cărțile „scrise” (ce prielnică e reclusiunea!), respingerea probelor video, a probelor neautorizate etc. Și toate aceste manifestări ale „umanismului”, numai pentru a face mai nostimă sintagma: „toleranță zero”. E limpede că iertarea e benefică numai pentru cel ce iartă, pentru că ura, încrâncenarea, încarcă sufletul omului cu negativitate, îi otrăvește viața și sufletul. Cât despre cei răi, era să zic Dumnezeu cu mila.

Fiind un popor creștin, sau cel puțin declarat creștin, ne întrebăm, nu neapărat pentru a șoca, cum li s-ar părea multora, dacă nu cumva a ierta (și a uita) reprezintă un mare păcat, de vreme ce iertarea oferă călăului șansa să recidiveze, să facă alte victime, și în felul acesta să devenim complici tăcuți, inconștienți și lași, ai unor blestemăți viitoare. Pe de altă parte, avem noi dreptul să influențăm justiția divină precum Sfântul Ștefan, când era ucis cu pietre: „Nu le socoti lor, Doamne, păcatul acesta”?!... De unde știm că ticăloșiile, blestemățiile, crimele pot deveni prescriptibile pe lumea cealaltă, prin compasiunea noastră pentru cei răi, și de unde știm că Dumnezeu – care pedepsește până la al șaptelea neam – ar prețui, nespun de mult, această virtute?!... Adică de ce să nu te răzbunăm, Mircea Vulcănescu?!... Avem noi dreptul, oare, să iertăm în numele milioanele de victime, să păstrăm tăcere, să mergem mai departe ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat?!...

Mai greu de raționalizat e corolarul chinuitoarei interogații: e bine, e drept, e util să sacrifici pe cei buni (răul necesar) pentru mântuirea celor răi (binele scontat)?!... O permanență (ticăloasă) a istoriei universale a fost credința (perfidă) că sângele inocenților ar avea funcții puri-

ficatoare și izbăvitoare: cruciada copiilor, sacrificiul primului născut – supremă dovadă a iubirii pentru un Dumnezeu „gelos” –, sacrificiul de fundație, „trimiterea” ca sol către Zamolxe a celui mai bun și mai pur dintre tinerii Daciei Felix, sacrificarea animalelor nevinovate, culminând cu sacrificiul cristic, ca dovadă a iubirii divine nesfârșite pentru noi, păcătoșii, pentru ca noi, păcătoșii, să ne putem vedea de păcatele noastre, de vreme ce mântuirea e la „purător”, precum cardul cu care ne facem plățile la supermarket.

Pentru cei mulți și „călduți” – adică pentru toți cei care îl scoteau din sărite pe Dostoievski, există un prag minimal al bunătații sub care nu se poate coborî, și acesta ar fi absența răului: „E bun pentru că n-a făcut rău nimănui”. Celebră e apărarea negativă a sufletului la judecata lui Osiris: sufletul se apără invocând tot răul pe care l-ar fi putut face, dar nu l-a făcut. Aparent convingătoare, pentru că scoate în evidență tăria morală ca factor de rezistență la tentația și facilitatea răului, ea nu ia în calcul ce rău (străin) ar fi putut preveni și ce bine ar fi putut face și n-a făcut. Câtă diferență între trecerea distantă și indiferentă a levitului și oprirea în loc a samarineanului: empatie, grijă, preocupare, sacrificiu... Pilda samarineanului mi se pare cea mai tulburătoare dintre toate cele ale Noului Testament, pentru că exprimă esența noii învățături, învățătura capabilă să vadă „cumpăna apelor”: pe un versant se întinde ținutul zăpezilor veșnice; pe celălalt (sudic, însorit), ținutul pajiștelor alpine amirosind a cimbrisor, avrămeasă și ruscuță de primăvară, iar în vale, îndepărtat și stins, murmurul bănuitelor, a nevăzutelor izvoare. Oricum, reprezentarea iconografică a judecății este extrem de sugestivă: pe un talger al balanței este inima celui decedat, iar pe celălalt, o pană, simbolul zeiței egiptene a adevărului, Maat. Inima trebuia să fie ușoară de păcate (ca o pană!), iar apărarea sufletului trebuia să se desfășoare sub zodia adevărului absolut. Sincer, nu văd ce s-ar mai putea adăuga...

Ion DINVALE

Unirea, națiunea a făcut-o!

Ansamblul Folcloric Profesionalist „Busuiocul”, în parteneriat cu Consiliul Județean și Primăria Bacău, a oferit publicului, duminică 22 ianuarie 2023, la Teatrul de Vară „Radu Beligan”, spectacolul „Unirea, națiunea a făcut-o”. Această primă întâlnire din 2023 cu iubitorii tradițiilor populare și folclorului a înlesnit valoroșilor artiști băcăuani prilejul de a omagia împreună un eveniment istoric memorabil, care a deschis calea spre Marea Unire. Peste 1000 de spectatori au aplaudat un spectacol de înaltă ținută artistică, în care, alături de numerele din program susținute de orchestra, soliștii și formația de dansuri ale Ansamblului „Busuiocul”, în regia artistică semnată de Maria Liliana Vlase și coregrafia lui Gheorghe Vlase, cei prezenți au retrăit „Jurământul lui Cuza-Vodă” și „Cuvântul lui Moș Ioan Roată”, rostite de Viorel Baltag, Ștefan Alexiu și Dumitru Rusu, și ritmul pieselor muzicale interpretate de soliștii Denis Gogan, Silviu Tănase, Georgiana Păduraru, Paula Florescu, Mariana Deac, Gelu Voicu, Viorica Macovei și Grupul vocal bărbătesc, dar și al „Baladei” lui Ciprian Porumbescu ori al suitelor de dansuri din Bucovina, Muntenia și Ardeal. Conducerea muzicală a revenit acordeonistului Victor Coman, iar prezentarea Georgiane Păduraru..

Alaiul datinilor și obiceiurilor de iarnă

Intrerupt vreme de doi ani din pricina restricțiilor impuse de guvernanți, **Alaiul datinilor și obiceiurilor de iarnă** a fost reluat marți, 27 decembrie 2022, și a adunat în Piața Tricolorului din Bacău o mulțime de oameni, care au înfruntat ploaia pentru a urmări evoluția spectaculoasă a ansamblurilor de datini din Doftena (Bacău), Deleni și Todirești (Vaslui), dar și a unor cete și trupe renumite, începând cu „Plugul” și „Capra” de la Gârleni, continuând cu „Harapii” din Lipova și încheind cu „Uncheșii” de la Păunești (Vrancea). Punctele de atracție irezistibilă au fost cetele de urși de la Dărmănești, Larga, Cucuieți, Hăghiac și Doftena, căiuții de la Blăgești, Băhnașeni și „căiuții albaștri” de la Hlipiceni (Botoșani), caprele de la Livezi, Cămpeni, Plopana, Roșiori și Albele, cerbii și ursul din comuna Scobinți (Iasi), bătănarii și mascații de la Pârjol și Balcani ș.a. (C. Simion)

„O viață dedicată semenilor“
 Sub acest generic, Primăria Slănic Moldova și familia l-au omagiat, pe 17 decembrie 2022, la Centenarul nașterii, pe medicul Romulus C. Busnea, fostul director al stațiunii. Despre viața și activitatea sa au vorbit, alături de fiul Dan Romulus, scriitorii Viorel Savin, Cornel Galben, Petre Isachi, Ioan Dănilă, Ion Moraru, Ionica Bandrabur și Dan Sandu, medaliștii Vilică Munteanu, colecționarul Mihai Ceucă, Dante Cotescu, fostul primar, și Gheorghe Baci, actualul primar al orașului. (CSG, Foto: **PETRU DONE**)

Reviste de azi

Școala gălățeană
 Nr. 300, decembrie 2022
 PUBLICAȚIE DE INFORMAȚIE ȘI OPINIE PEDAGOGICĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ ȘCOLARĂ GALĂȚEANĂ ȘI INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN GALĂȚI

SCOLA GALĂȚEANĂ - 300

LA 20 DE ANI DE LA PRIMUL ARTICOL

DIN CUPRINS

Paula Ștefănescu - Școala gălățeană - 300 de ani	2
Școala gălățeană - 300 de ani	2, 3
Școala gălățeană - 300 de ani	3, 4
Școala gălățeană - 300 de ani	4, 5
Școala gălățeană - 300 de ani	5, 6
Școala gălățeană - 300 de ani	6, 7
Școala gălățeană - 300 de ani	7, 8
Școala gălățeană - 300 de ani	8, 9
Școala gălățeană - 300 de ani	9, 10
Școala gălățeană - 300 de ani	10, 11
Școala gălățeană - 300 de ani	11, 12
Școala gălățeană - 300 de ani	12, 13
Școala gălățeană - 300 de ani	13, 14
Școala gălățeană - 300 de ani	14, 15
Școala gălățeană - 300 de ani	15, 16
Școala gălățeană - 300 de ani	16, 17
Școala gălățeană - 300 de ani	17, 18
Școala gălățeană - 300 de ani	18, 19
Școala gălățeană - 300 de ani	19, 20

„Revista Școala gălățeană, publicație lunară, apărută sub egida Casei Corpului Didactic, în luna mai a anului 1990, editată apoi de Asociația Profesională Școlară Gălățeană și Inspectoratul Școlar Județean Galați a ajuns în această lună (decembrie n.n.) la numărul jubiliar 300.“ Cifrele relevate de profesorul Ghiță Nazare, directorul publicației, sunt cu adevărat impresionante: „2000 de exemplare în medie/număr, a câte 20 de pagini, 600000 de exemplare/12000000 de pagini color, însumând aproximativ 14000 de articole semnate de peste 2500 de cadre didactice, bibliotecari și elevi din majoritatea unităților gălățene, scriitori, oameni de cultură, jurnaliști, inspectori școlari“ etc. din întreaga țară. Răspândită cu distincții prestigioase, revista e nelipsită nu doar în proiectele educaționale, zecile de semnături din acest număr vorbind de la sine despre prestigiul de care se bucură. Pe lângă mesaje adresate cu acest prilej, reținem (în lipsă de spațiu) doar profilurile consacrate etnologului Ioan Brezeanu, istoricului Paul Pălățeană și pictorului Gheorghe Petrașcu.

Revista de cultură ASACHI
 Piața Neamț
 Decembrie 2022

BIBLIOTECA FĂRĂ CĂRȚI

EUGENIU LEAȚEANU

Tot 300 de numere a strâns și revista nemțeană *Asachi*, coordonată acum de scriitorul Lucian Strochi, cu deosebirea că tomul din decembrie adună, de fapt, nu mai puțin de 11 numere. Sunt evocate, încă din primele pagini, câteva personalități trecute la Domnul, începând cu Mircea Răzvan Ciacăr, continuând cu Constantin Tomșa, Mircea Bostan, Constantin Ardeleanu, Nicolae Dabija, Eva Lazea, Gheorghe Simon, Gheorghe A.M. Ciobanu, Eugen Verma, Gigel Birliba, Draga Olteanu-Matei, Gheorghe Vadana, Alexandru Mihăilă, Mircea Scarlat, Ion Gheorghe, Cornel Nicoară, Valentin Uritescu, Victor Stan, Nicolae Boghian, Valeriu Râpeanu, Nicolae Dan Frunteletă și încheind cu Eugen Simion. Găsim poezie de Emilian Marcu, Lăcrămioara Apostu, Ecaterina Botoncea, Tudor Amza, Petruș Andrei, Claudia Mitră, Alina Markus, Monica Manole, Iulia Stoleru, Mihaela Ciobotariu, Carmen Blaga ș.a., proză de Dan Arvătescu, Elisabeta Vartic, Andrei Moroșanu, Isabela Manole, etc., cronici, eseuri, relatări, reproduceri, traduceri... (C.G.)

Semnal editorial

- Rodica Dascălu - **Apa împedează libertății** (Bacău, Editura Art Book, 2021);
- Octav Dospinescu - **Picături de viață** (Iași, Editura Tehnopress, 2022);
- Sebastian Cătănoiu - **Zimbrii în libertate de zece ani, acasă**

- (Roman, Editura Papirus Media, 2022);
- Nicolae Sorin Ionescu - **Subiectiv sau Cronici contemporane** (Iași, Editura StuIS, 2021);
- Gheorghe Iorga - **Celălalt Valéry** (Florești, Editura Limes, 2020);
- Geta Lipovanciu - **În zidul iubirii** (Chișinău, 2021);

- Constanța Caită - **Suflet pereche** (București, Editura Amanda Edit, 2018);
- Letiția Opreșan - **Treptele tăcerii** (București, Editura Coresi, 2021).
- Nora Han - **Fără vină** (Bacău, Editura Rovimed Publishers, 2020);
- Nicolai Țăicuțu - **La dispoziția**

- poemului**, vol. I (Buzău, Editura Editgraf, 2017).
- Paul Spirescu - **Sus, pe acoperișul lumii** (idem, 2022).
- Ioan Neacșu - **Introducere în poezie: o estetică în nuce** (Bacău, Editura Vicovia, 2022).
- Shanti Nilaya - **Mi se spunea Lemuriana** (Iași, Editura Cartea Românească Educațional, 2021).

Brăduțul din cărți, îngeri și armonii

16 decembrie 2022. O după-amiază cețoasă, destul de friguroasă. Drumul spre Biblioteca Județeană „Costache Sturdza“ Bacău îmi este cunoscut. Trece prin parcul trist, lipsit acum de culori, tritudini și ninsori. Nu se mai aude nici crăcănitul ciorilor măcar. Intru în incinta Bibliotecii împreună cu scriitoarea Mara Paraschiv. Mai întâi admirăm expozițiile de pictură naivă. Apoi, pomul de Crăciun construit cu ingeniozitate din cărți, cam de aceeași culoare și mărime. Are și instalație electrică. În Sala multimedia ne întâmpină Marieta Rădoi, autoarea volumului „Pacientul zero“, Editura Corgal Press Bacău, și doamna Crina Gabriela Ifrim, din partea bibliotecii. Sunt prezenți și scriitorul Cornel Simion Galben, organizatorul evenimentului, și poetul Alexandru Dumitru. Pe fundal armonii delicate, simple exerciții deocamdată. Ceea ce urma să audiem în continuare avea să ne încante sufletul. O atmosferă prietenoasă, cu reîntâlniri binevoitoare. Zâmbete, dorință de socializare. Marieta Rădoi, membră a Uniunii Scriitorilor, s-a bucurat de o prezentare în ansamblu a activității literare, din partea scriitorilor Viorel Savin, Cornel Simion Galben și Dumitru Brăneanu. La final, Marieta Rădoi a povestit modul inedit în care a scris cartea „Pacientul zero“. Cum a reușit să transforme momentele de cumpănă, trăite în perioada pandemiei, în poeme ancorate în cotidian, în realitatea imediată. Ne-a dăruit cărți cu autograf, fapt pentru care îi mulțumim. Aș putea spune că la Biblioteca Județeană Bacău și-au dat întâlnire artele: poezia, muzica și pictura. Am admirat expoziția de pictură „Îngeri vorbesc“, creația Lilianei Răcățău, care a avut, la rândul ei, cu o zi în urmă, lansare de carte. Momentul muzical a fost asigurat de muzicienii: Anastasia Vacaru și Andreas Mihăiță. Felicitări tuturor!

Rodica DASCĂLU

Lidia Grosu (Republica Moldova)

N. 8 iulie 1958, în Ruseștii Noi, Ialoveni, este absolventă a Facultății de Litere din Chișinău și a publicat, alternativ, volume de poezie și critică literară, între care amintim **Salcie sunt, Pe aripa infinitului, Simfonia verbului color, În mine m-ascund de tăcere, 101 Poeme, Mușcat de zăre, visul, Aspecte ale poeziei dorului** ș.a. Are mai multe premii, printre ele și Premiul revistei **Cadran cultural** la Concursul Internațional de Creație Literară „Freamăt de Codru și Ape”-2023. (Cornel GALBEN)

TIMP DE DURATĂ, EMINESCU

Gândire-a noastră, vie-ntotdeauna – ,
De patriot – rănită-n al ei miez,
E Eminescu vocea-n noi – străbuna
Ce ne deschide pleoapa – întru văz

A tot ce astăzi e nedumerire
Și mers înstrăinat de-al nostru ceas –
Prin versurile-i ce-n neostenire,
Sunt ochiul magistral pe-al lumii pas.

Intrat în zi c-o altă zi – sculptare
A Neamului dorit de reîntregire,
Ni-i în cuvânt a Țării dăinuire,
Cu-a ei nestrămutate, vechi hotare.

Un dar de preț nestăpănit de moarte,
Și o coroană-a versului iubirii,
Ni-i Eminescu timpul de durată,
Pictat în aria desăvârșirii.

FĂRĂ RĂSPUNS,

În Casa Domnului să nu mă întrebați
definiția psalmilor –
cunosc doar atât:
rodesc anu-mprejur
chipul mamei.

Astăzi, seducătoare de acalmie,
vocea i-am imprimat-o
din toate sfaturile –

mai mult intuite
decât auzite –
ca pe un cântec de ciocârlie.

Tot unitar cu ființa-mi,
îi brodez chipul
cu firul de mătase
al emoțiilor mele,
dar mama, surzătoare,
drum de stele mi se așterne...

RĂSFOIESC MANUSCRISE

Răsfoiesc manuscrise...
mai vechi decât ele
sunt doar ale noastre
ereditare coeziuni:
textele-acestea și astăzi mai poartă
acea greutate de rezistență
în forma ei suspectată
de postmodernismul
ce a declarat războaie
unor metanarațiuni.

În demascarea iluziei
între lupte asupritoare,
până în zarea
calităților pur omenești,
Eminescu, Rebreanu, Nichita,
Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi...
nu cerșesc astăzi răsunet -
tăcerea lor, scrisă,
rămâne, din cer, strigătoare...

Răsfoiesc manuscrise...

„Sufletele moarte” mă urmăresc...
Că o fi cele din Gogol, Caragiale
sau din alte lumi paralele
în care-am trăit, mai trăim...
ele mimează puterea de viață...

Ușor de înțeles
pe pliușkinii ce au sărit
de pe pagini de carte...

În năvala lor, cicikovi rămași
(puțini sau deloc!),
șomerii din rame
sfârâmate de timp,
nu mai au ce descoperi
și fac „haz de necaz”
pe seama negurii de ieri,
sora dreaptă a celei de azi.

Îi recunoaștem
prin ceea ce ne-a rămas:
manuscrisele vechi
mai noi decât noi,
actuale pentru ochiul cel treaz,
convingătoare prelegeri,
doar că noile generații
caută toposuri
în alte tablouri de viață,
culegând risipiri de național
din minute de reculegere.

III.

Aici, în sânul naturii, ești obligat
să recunoști limbajul unor splendori
și să găsești răspuns la-ntrebarea:
„Ce înseamnă pentru tine-un popor?”

Cadran cultural

Periodic editat sub egida Consiliului Județean Bacău

Președinte de onoare: **Petre Vlase**

Redactor-șef: **Cornel Simion Galben**

Colectivul de redacție:

Grigore Codrescu, Ion Fercu, Anișoara Macor, Dan Sandu

Redacția: Ansamblul Folcloric „Busuiocul”, 600266 Bacău, Str. Troțuș 6A

Tel./fax: 0234523357, 0740370665

e-mail: cadrancultural@gmail.com

ISSN 2601-5781, ISSN-L 2601-5781